

A
KÉPMUTATÓ.

VIGJÁTÉK ÖT FELVONÁSBAN,

PICARDTÓL.

FORDITOTTA

HORVÁTH BÉLA.

A
KÉPMUTATÓ.

VIGJÁTÉK ÖT FELVONÁSBAN,

PICARDTÓL.

FORDITOTTA

HORVÁTH BÉLA.

KECSKEMÉTEN,

NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLYNÁL.

1864.

K. R. P. M. U. T. A. T. O.

VERLAG VON F. VON S. S. S.

BRUNNEN

32161

Ez itt bemutatott vigjáték, az ugynevezett francia classicus iskola szépirodalmának, kétségtelesen egyik jeles terméke.

S az egyszerű ugyan, de a valódi comicum alapjául ép azért helyesen szolgálható tárgyánál, erőltetés nélkül érdekes bonyodalmainál, társas-erkölcsi nemes irányánál, s különösen sokoldalú s végig művészileg kivitt élethű jellemzésénél fogva mindenha oly becses műnek találtatott, hogy azt a lángeszű Schiller, a német nemzet legnagyobb költője is, nagyszerű működése közben, önmagának is szórakozásul — a túlgazdag német irodalomba átültetni nem tartá érdemetlennek.

Fordító, önképzési tanulmányai közben, e vigjátékot, szinte szórakozásul, s valóélvezet kíséretében, tette át.

S kegyelettel jegyzi meg, hogy az áttételnél, a vigjáték szövege s céljának, és a főszerep jellemének inkább megfelelő czimen kívül, mindenütt tisztán Schillert követte.

S egyszersmind rokonérzelemmel nyilvánítja, ha egy hazai szent célú jótékony közügyhez e csekélységgel tehetsége szerint járulhat, e műnek összes jövedelme, általa, a pesti „jogászségélyző-egylet“ részére van egyelőre szentelve.

Kecskeméten, September hóban 1864.

A KÉPMUTATÓ.

VIGJÁTÉK ÖT FELVONÁSBAN.

SZEMÉLYEK :

NARBONNE, minister.

BELMONTNÉ asszonyság, anyja.

SAROLTA, leánya.

SELICOUR, }

LA ROCHE, } a minister alárendelt hivatalnokai.

FIRMIN, }

FIRMIN KÁROLY, az utóbbi fia, hadnagy.

MIHÁLY, a minister inasa.

ROBINEAU, ifju paraszt, Selicour unokaöcscse.

Történik: Párisban, a minister házában.

ELSŐ FELVONÁS.

Első jelenet.

FIRMIN az atya, s FIRMIN KÁROLY.

KÁROLY. Mily szerencsés véletlen! — Gondolja csak, atyám!

FIRMIN. Nos, mi az?

KÁROLY. Ismét feltaláltam őt.

FIRMIN. Kit?

KÁROLY. Saroltát. Mióta Párisban vagyok, hasztalan keresém őt minden nyilvános helyen, s midőn először önnek hivatalába jövök, szerencse-csillagom előmbe vezérli.

FIRMIN. De hát hogyan?

KÁROLY. Gondolja csak! Ezen dicső leányka, kit én Colmárban nagynénje házában meglátogattam, ezen Sarolta, kit én szeretek, s örökre szeretni fogok — leánya!

FIRMIN. Kinek?

KÁROLY. Ön főnökének, az új ministernek. Én őt még eddig csak Sarolta név alatt ismertem.

FIRMIN. Ő tehát leánya?

KÁROLY. Narbonne urnak.

FIRMIN. S te mégis szereted őt?

KÁROLY. Jobban, mint valaha, atyám! Ő, úgy hiszem, nem ismert reám, s épen bókomat akarám tenni, midőn ön belépett; szeretem, hogy ön megháborított. Mert mit is mondhattam volna neki? Zavarom feltűnendett előtte, és érzelmeimet elárulta volna. Nem vagyok magamnak többé ura. Azon hat hó óta, hogy tőle megváltam, ő egyedüli gondolatom, — ő a tartama s lelke költeményeimnek; — a tetszés, melyet aratok, egyedül őt illeti, mert szerelmem a szellem, ki engem lelkesít.

FIRMIN. A husz éves költő, vagy szerelmes, sokat elhitet magával. — Korodban én is elvesztegettem időm s verseimet. Kár, hogy a szép ábrándok felett az élet jobb fele oda vészett. Ha mégis legalább egy kis remény is lehetne e szerelemnél?! — De olyasmi után törekedni, mi el nem érhető! — Narbonne Sarolta egy gazdag s előkelő férfiú leánya; — a mi egész vagyónunk pedig csupán állásom, s a te hadnagyi díjad.

KÁROLY. Hanem egy kevéssé nem az ön hibája ez, atyám? Bocsásson meg, de képességeivel mire nem törekedhetnék ön? Ha saját becsét érvényre

akarná ön emelni, talán már maga volna a minister, a helyett hogy alárendeltje legyen, és a fia bátran emelhetné fel igényeit Saroltáig.

FIRMIN. Atyád a legnagyobb lángész, ha az ember téged hall! — Hadd el, fiam, én jobban tudom, mit érek! Van egy kevés gyakorlatom, s használható vagyok. — Hanem, hány egészen más férfiak, mint én vagyok, maradnak a homályban, s szoríttatnak háttérbe szemtelen szerencse-hősök által? Nem, fiam! Ne vágyjunk mi oly magasra!

KÁROLY. De nagyon keveset se tartsunk magunkról! Hogyan? Nem végtelenül többet ér ön, mint Selicour, az ön osztályfőnöke, — ezen felfuvalkodott tökfő, ki az előbbi minister alatt mindenható volt, ki aljas utakon magát kegyeibe hizelgő, hivatalokat osztogatott, nyugdíjakat csalt ki, s a ki — mint hallom — az új ministernél már is nagy becsben áll?

FIRMIN. Mi kifogásod van ezen Selicour ellen? Nem végzi-e ő el ügyeimet, ugy mint kell?

KÁROLY. Igen, mivel ön segíti. Nem tagadhatja, hogy munkájának háromnegyed részét ön végzi.

FIRMIN. Egymás iránt kölcsönös szivességgel kell viseltetnünk. Ha én ellátom hivatalát, ő is ellátja gyakran az enyémet.

KÁROLY. Helyes! Azért kellene önnek az ő helyén állani, s neki az önén.

FIRMIN. Én senkit sem akarok helyéből kiszorítani, s örömetest vagyok azon homályban, melyben most állok.

KÁROLY. Önnek oly magasra kellene törekedni, hova csak felérhet. — Hogy ön az előbbi minister alatt elvonulva élt, becsületére vált gondolkozásmódjának, s én csak annyival is inkább csodáltam önt. — Ön sokkal nemesebben érzett, semhogy kegy által igyekezett volna elnyerni azt, mi érdemeit megilleté. Hanem azt mondják, Narbonne derék ember, ki az érdemet fel tudja keresni, s ki jót akar. Miért akarja ön tehát tulzott szerénységből, még most is a tehetlenség és ármánynak a tért átengedni?

FIRMIN. Szenvedélyed Selicour hibáinak, valamint érdemeimnek tulzására visz. Legyen, hogy Selicour közepszerű tehetségével nagyon magasra törekszik, de ő becsületes és jót akar. Hogy ő maga végzi-e munkáját, vagy mások által végezteti, mindegy, — csakhogy végezve legyen. És tegyük fel, hogy ő kevésbé alkalmas; azért alkalmasb vagyok-e én? Hárul rám valamely érdem az ő érdemtelenységéből? Eddig még nagyon megvoltam elégedve rejtett helyemen, és semmi magas czél után nem törekedtem. Öregségemre változtassam gondolkozáso-

mat? Legyen bár állásom rossz! Mindegy! Sokkal jobb, mintha én volnék rossz arra!

KÁROLY. Tehát nekem le kell mondanom Saroltáról!?

Második jelenet.

LA ROCHE. Mindkét FIRMIN.

FIRMIN. Nem La Roche jő itt?

LA ROCHE (leverten.) Ő maga.

FIRMIN. Oly bánatosan? Mi történt önnel?

LA ROCHE. Ön most a hivatalba megy! Mily boldog ön? Én, — én a kellemes reggelt megyek élvezni — s a bátyán sétálni.

FIRMIN. La Roche! Mi ez? Ön tehát többé nem....

LA ROCHE (vállat vonit.) Többé nem! Állásom eladatott. Tegnap kiadták utleveletem.

KÁROLY. Az isten szerelmére!

LA ROCHE. Nőm még mitsem tud az egésztől. Ne szóljon neki erről. Ő beteg — s e miatt még elhalhatna.

KÁROLY. Ne aggódjék ön, — tőlünk mitsem fog megtudni.

FIRMIN. De hát mondja ön, La Roche? hogyan...?

LA ROCHE. Vethetik-e szememre a legcsekélyebbet? Nem akarom magam magamat dicsérni, de úgy gondolom, a számlakönyvet ép oly jól vezetem s intézem levelezéseimet, mint egy másik. Adósságom nincs, — s erkölcsösségem ellen se lehet kifogás. A hivatalban első vagyok ki jön, s utolsó ki távozik — és mégis elbocsátva!

FIRMIN. Ki önt ismeri, ezt bebizonyíthatja.

KÁROLY. De hát ki tehetne önnek ezen átkozott szolgálatot?

LA ROCHE. Ki-e? Ez egy baráti tett Selicourtól.

KÁROLY. Lehetséges?

LA ROCHE. Biztos kézből tudom.

FIRMIN. De miként?

LA ROCHE. Selicour, mint önök is jól tudják, földim. Egykorúak vagyunk. Kevés irását is tőlem tanulta, mert atyám kántor volt falunkban. Én vezetem őt be a munkába. Most hálából elküld, hogy az új minister inasának nem tudom melyik rokonát tolja helyembe.

KÁROLY. Dicső egy terv!

FIRMIN. De nem lehetne még valamikép a dologon segílni?

LA ROCHE. Azt öntől várom, Firmin úr! Épen önhöz akartam fordulni. — Ön becsületesen gondolkodik. — Hallja csak. Állásomért már nincs mit

tenni; hanem meg akarom magamat boszúlni. Ezen szemtelen ficzkó, ki előljárói ellenében oly hizelgő, oly csúszó-mászó, azt hiszi, hogy büntelenül lehet egy oly szegény jámbornak, mint én, boldogságát aláásni. — De azért vigyázz, Selicour barátom! Elle-
ned, kit megvetél, még neked nagy bajokat szerez-
het. S ha állásom, elláttatásom örökre elveszne is,
nekem boszú kell! — Barátaimért tűzbe megyek; de
ellenségimnek rám kell emlékezniök.

FIRMIN. Nem úgy, édes La Roche barátom! A
derék férfi boszúja: megbocsátani s elfeledni.

LA ROCHE. Semmi könyörület, uram, ily gaz
ellenében! Gazembereket leálcázni jó és érdemes
tett. — Állása, azt ön jól tudja, isten s igazság sze-
rint önt illeti — s ez több mint egy ok végett. De
dolgozások, izzadatok, sanyarogtatok, — az időt s
fáradságot hasztalan vesztegettétek el! — Ki kérdezi
érdemeteket? Ki gondol rá? Csúszások-másszások,
hizelkedjétek, bókoljatok, csóváljátok macskafarka-
tokat, — ez ajánlja a férfit. Ez az út a szerencse s
becsülethez! — Selicour is így tett, s látják önök,
most mily pompásan érzi magát!

FIRMIN. Ne ítéljen, kedves La Roche, oly méltatlanul ezen jó emberről!

LA ROCHE. Méltatlanul?! No — no — én nem
akarok mély emberismerőt játszani, de ezen Selicou-
ron keresztül látok; — nem ismerem önmagamot oly

jól, mint ez embert. Már az iskolában láttam, mily gyümölcsöket fog teremni. Már akkor csóváltatta farkát az iskolamester körül; leskelődött, hizelgett, s idegen érdemeket tudott magának tulajdonítani — s más zsebeiben kotorászni. Megijedtem alacsonyágától, melylyel magát behizelgés s befészkelés. A mint idősb lett, minden nagyban ment. Majd a tettetőt játszák, majd a tréfálót; s minden szélben tudott vitorlázni. — Ne gondolja ön, hogy én őt rágalmozom! Tudjuk, mi volt ő az előbbi minister alatt. — Ő már halva van, tehát nem akarok róla rosszat beszélni. De miként tudott ezen Selicour az ő gyöngeségeinek s botlásainak a legesufabb mesterkedések által hizelegni! — És alig bukik meg a minister, ő az első, ki őt elhagyja s eltagadja.

KÁROLY. De miként teheti ő most, hogy az új ministernél mint érdemes férfi tűnjék fel?

LA ROCHE. Miként? Szineskedés által. Ő igen tudja magát az emberekhez alkalmazni, s jellemét a körülmények szerint változtatni. Bármily kis üzérkedésnél, ha célhoz vezet, s van remény a nyereségre, semmire sem tekint, ép' mint a gyermekjátéknál.

KÁROLY. De Narbonne urnak átható szelleme levén, emberét talán már kiismerte?

LA ROCHE. Ez az épen, a mitől ő fél. — De a mily üres a feje hasznos ismeretekben, ép oly gaz-

dag a hasznos fogásokban. Így játsza például a túlterheltet, a munkával elhalmozottat, hogy ez által minden alapos beszélgetés alól kicsússzék, nehogy tudatlansága napfényre hozassék. Különben most nem kisszerű tervei vannak, — én ismerem jól azokat, noha ő azt távolról sem gyanítja.

FIRMIN. Hogyan? Micsoda tervek ezek?

LA ROCHE. Narbonne, ki most a kormányzó-ságnál igen sokat tehet, egy alkalmas személyt keres bizonyos nagy követséghez. Övé az elnökség, s kit ő ajánl, az meg lesz választva. Van ezen Narbonne-nak egy tizenhét éves, szép, szeretetreméltó s igen nagy vagyonú leánya. Ha tehát Selicournak sikerülend e magas követséggel felruházottan az országból kijutni, s egyszersmind a tisztán látó minister szemei elől elvonulni, akkor egy ügyes magán-titkár segélyével üresfejségét sokáig eltitkolhatja. De ha az mégis napfényre jönne — mi pedig meg fog történni — mit árt ez akkor már a minister vejének. Tehát először a ministert akarja megnyerni, s azért egy ügyes diplomaticus arezát veszi fel. A minister anyja egy jóságos öreg, ki tudományismerő s zeneértő akar lenni. Ezen öregnél már behizelegte magát charádjai s sonettái felolvasása által, s a kontár azon szemtelenségével bir, hogy este dalokat penget előtte. A kisasszony regényt olvasott; ennél az érzékeny szerelmezt játsza, s így ő az egész ház ked-

vencze lett, az anyától kényeztetve s a leánytól becsültetve. A követség már szinte bizonyos előtte, s legközelebbi alkalommal a leány kezét kérendi meg.

KÁROLY. Mit hallok! Lenne oly merészsége, hogy Sarolta kezét kérje meg?

LA ROCHE. Azzal bír, elhiheti ön.

KÁROLY. Saroltát, kit én szeretek, kit én imádok!

LA ROCHE. Ön szereti? Ön?

FIRMIN. Ő egy bolond; nincs eszénél, ne hallgasson rá!

LA ROCHE. Mit hallok? Lehetséges? Nem... nem, Firmin ur! ezen szerelem épen nem bolondság! Várjanak, várjanak csak, ez még valamire vezethet. Ezen szerelem épen jókor jön — egészen tervembe illik.

KÁROLY. Miről álmodozik ön?

LA ROCHE. Ezen Selicour meg van semmisítve! Egészen, ha mondom. Tisztára el van veszve. Nagyravágyásában az apa, szerelmében a fiú emelje ki őt nyergéből!

FIRMIN. De kérem önt!...

LA ROCHE. Csak hagyjanak engem! hagyjanak engem, mondom! És rövid idő múlva, nem sokára, ön követ, s Károly elveszi Sarolta kisasszonyt.

FIRMIN. Én, követ?

KÁROLY. Én, Saroltát elveszem?

LA ROCHE. No! No! És miért nem? Ön jobban megérdemlé azt, mint Selicour.

FIRMIN. Kedves barátom! Mielőtt ön másnak ily nagy állomást megszerezne, úgy hiszem, jobb lenne, ha a magáénak visszaszerzéséről gondoskodnék.

KÁROLY. E tett a mi barátunkhoz illik. Ilyen ő! Mindig előzékeny, s mindig tervez! Hanem ez még nem elég! itt kivitelhez ügyesség s okosság kell, s hogy a mi barátunk oly könnyen veszi, az neki már sok bajt okozott.

LA ROCHE. Legyen! Én talán többet ígérek, mint a mennyit megtehetek. De minden, a mit látok, élteti reményemet; a megkísérlés pedig nem fog ártani. Önmagamért semmi áron sem játszánám a cselzővőt; de Selicourt megbuktatni, s barátaimnak szolgálatot tenni, — ez dicséretes, jeles, s ez nekem mennyei gyönyört okoz; a sükeren — azon kétkedni nem lehet.

FIRMIN. Kétkedni sem lehet? Ön terve tehát már rendben van?

LA ROCHE. Rendben? Hogyan? Arra még nem is gondoltam; de azt majd el fogjuk találni — azt eltaláljuk.

FIRMIN. Ej! Ej! Ezen veszélyes terv még nem messze ment, a mint látom!

LA ROCHE. Ne is aggódjék ön! Én becsülete-

sen fogom azt végrehajtani; hogy Selicour engem nem fog megvásárolni, arról jót állok. Minek a görbe út? Én egyenesen megyek; bejelentem magam a ministernél, s ő nála nem lesz nehéz előhaladni; ő egyenességet szeret, s az igazságot elszenvedheti.

FIRMIN. Hogyan? Ön merészkednék...

LA ROCHE. Ej mit? Én nem vagyok félenk. Én senkitől sem félek. Röviden s magyarul — én beszélek a ministerrel, szemeit föltárom. Ő látni fogja, hogy mily gyalázatosan meg van csalva; — ez egy félóra műve, — Selicournak távozni kell gyalázattal, s én a legteljesebb diadalt élvezem. Igen, én nem állok jót, hogy a szegény ördögöt sajnálni fogom, mikor majd szégyennel kell távoznia a házból.

KÁROLY. Bármit tesz ön, kedves La Roche, de engem s szerelmemet minden esetre hagyjon ki a játékból. Én semmit sem reménylek, nem szabad oly magas reményeket táplálnom szivemben; de atyámért soha sem tehet ön eleget.

FIRMIN. Hagyj magamért felelnem, barátom! — Ön jót akar, kedves La Roche, de a jóakarát megbukik a megfontolásnál. Micsoda légvár az, mit ön magának alkotott? Egy üres ábránd! S ha a következés még oly biztos lenne is, mint mennyire nem az, megegyezésemet még sem adnám hozzá. E fényes állások nem az én számomra vannak, sem én

az övékére; hajlam és sors nekem szerényebb ösvényt mutatott. Minek változzam most, midőn jól érzem magamat? Reménylem, az állam nem fog engem keresni, s én büszke vagyok hivatalt koldulni; de még büszkébb más által számomra koldultatni. Gondoskodjék tehát csak magáról! Önnek van elég barátja; mindenki örömet fog ön miatt valamit tenni.

LA ROCHE. Önök tehát nem fogadják el szolgálatomat? — Mitsem tesz! Én önök szerencsését kieszközölöm, akarják vagy nem, mindegy! (EL.)

FIRMIN. Ez bolond, hanem jószívű bolond; és szerencsétlensége meghat.

KÁROLY. Engemet is; sajnálom, atyám! Én még szerencsétlenebb vagyok, mint ő! Én Saroltát veszttem el!

FIRMIN. Valakit jöni hallok! — A minister, anyjával, — menjünk! Ki akarom kerülni még azon látszatot is, hogy én neki utjába állhatok. (EL.)

Harmadik jelenet.

NARBONNE. BELMONTNÉ asszonyosság.

BELMONTNÉ. Volt már nálad Selicour?

NARBONNE. Még ma nem láttam.

BELMONTNÉ. Meg kell vallanod, fiam, hogy ezen emberben valódi kincset bírsz.

NARBONNE. Igen ügyesnek látszik a maga szakmájában! S hogy én falusi magányomból, ide a városba, s egy ily nehéz állásba léptem, hol a szobatudomány mitsem ér, nagy szerencsémnek tartatom, hogy ily férfira akadtam, mint Selicour.

BELMONTNÉ. Ki mindent ért, — kinek mi sem ismeretlen! Izlés és ismeret, — szellemdús mulattatás, s kellemdús tehetségek. Zene, festészet, költészet; s ott kérdezzék hol akarják, ő mindenben otthon van.

NARBONNE. Nos, és leányom?

BELMONTNÉ. Jó hogy emlékeztetsz. Ő tizenhét éves, s e Selicour annyi jeles tehetséggel bír. — És ő udvarias! Alkalmazása Sarolta körében, mintegy új életet nyer; — nekem ez már feltűnt! Ezen delicatesse, e gyöngéd figyelem, mit Selicour ő irányában mutat, csak egy lépésnyire van a szerelemtől.

NARBONNE. Nem lenne rossz partie gyermekünknek. Én nem nézek a születés esetleges előnyeire, mert magam is alant kezdém meg pályámat. Selicour szelleme, ismerete s becsületességével még sokra viheti. S magam is egy tisztességes követségre, hova ügyes és érdemes ember kivántatik, őt szemeltem ki. — No, méltatom képességeit, ha érdemesnek mutatkozand egy ily állomásra, — a minn nem is kétkedem; — s leányomnak tetszeni tud, akkor örömet nevezem őt fiamnak.

Negyedik jelenet.

Előbbiek. SAROLTA.

SAROLTA. Jó reggelt, kedves atyám!

NARBONNE. Nos, leánykám! Hogy tetszik neked a nagy város?

SAROLTA. Ah! Én ismét falura kívánkozom, mert itt mindig várnom s időznöm kell, hogy atyámat megláthassam.

NARBONNE. Magam is nehezen nélkülözöm becsületes parasztjaimat. Tréfálóztam velök, s vig valék; de reménylem itt is az maradok. Állásom nem változtatja meg kedélyemet; az ember lehet hivatalnok, a nélkül, hogy kedélyét változtatná.

BELMONTNÉ. Engem egészen elragad jelen állásunk. Én — én mintha égben volnék. Egész világgal ismeretes vagyok. Minden a kezemre dolgozik, és Selicour a Lycèénél számomra előfizetett.

SAROLTA. Gondolja csak nagymama, kit láttam én tegnap?

BELMONTNÉ. Nos, kit?

SAROLTA. Az ifju tisztet.

BELMONTNÉ. Melyik tisztet?

SAROLTA. Az ifju Firmin Károlyt.

BELMONTNÉ. Ki Colmárban minden este nénédhez jött?

SAROLTA. Ki mindig önnel mulatott.

BELMONTNÉ. Derék fiatal ember!

SAROLTA. Nemde, nagymama?!

BELMONTNÉ. Ki oly szép verseket csinált?

SAROLTA. Igen, igen, ő az!

BELMONTNÉ. No ha itt van, majd fogja magát jelenteni.

NARBONNE. De hol marad Selicour? Sokaig várat magára...

BELMONTNÉ. Itt jó épen!

Ötödik jelenet.

Előbbiek. SELICOUR.

SELICOUR (magát mindegyiknek meghajtva.) Önök egész elragadtatásomra, mindnyájan együtt vannak!

NARBONNE. Jó reggelt, kedves Selicour!

SELICOUR (Narbonnehez, papirokat átadva.) Itt hozom önnek az ismert tételt, és szükségesnek láttam egy pár sort felvilágosításul még oda mellékelni.

NARBONNE. Igen helyesen.

SELICOUR (az asszonyságnak egy jegyet adva át.) A nagyságos asszonynak megigérttem az új darabra egy páholyt.

BELMONTNÉ. Igen szép!

SELICOUR. A nagyságos kisasszonynak pedig ezen erkölcsi regényt hozom!

SAROLTA. Ön már azt olvasta, nemde?

SELICOUR. Igen, az első kötetet futólag átlapozgattam.

SAROLTA. No, és...

SELICOUR. Egy megható jelenetet fog ön találni. Egy szerencsétlen atya — egy fajult leány — gyámoltalan szülék, a hálátlan gyermekektől elhagyatva. Mert éltünk egész hálája azon gondoknak felel meg, melyekkel a szülék gyámoltalan gyermekségünk irányában viseltettek.

BELMONTNÉ. A derék férfi mindenben, mit csak mond, tud valami választékosat előhozni.

SELICOUR (a ministerhez.) Hivatalunkban épen egy főnök szükséges. A hely jelentékeny és sokan folyamodnak.

NARBONNE. Önre bízok mindent. Ön mindenki igényét meg fogja bírálni tudni; a szolgálati időt, a buzgalmat, a képességet, s mindenek előtt a becsületességet kell tekintetbe vennie. — De egészen elfeledem, hogy valamit alá kell írnom.

SELICOUR. S én rögtön munkához látok.

NARBONNE. Igen kérem önt, várjon itt rám, egy kis beszédünk lesz.

SELICOUR. De ebéd előtt még kis dolgozni valóm lenne.

NARBONNE. Maradjon, vagy pedig jöjjön rögtön vissza. Jelenléte szükséges. Épen oly értelmes

és becsületes férfira van szükségem, mint ön. — Jöj-
jön hamar vissza. Jót akarok önnek. (El.)

Hatodik jelenet.

Előbbiek, NARBONNE nélkül.

BELMONTNÉ. Nem képzelheti ön, Selicour, mennyit tart fiam önről! — De ugy hiszem, nekem teendőm van még. Rokonaink s barátaink ma nálunk estélyeznek. Lesz önhöz szerencsénk, Selicour ur?

SELICOUR. Ha munkáim....

BELMONTNÉ. De ki ne maradjon, mert akkor vendégségünk dísze hiányoznék. Ön, lelke társaságunknak. És, mernék fogadni, Sarolta roszt néven venné, ha ön elmaradna.

SAROLTA. Én, mama? No, igen. Az ön s a papa barátjai nekem is mindig kedvesek.

BELMONTNÉ. Jó, jó! Most öltözzél át! Már jó későn van. — Tudnia kell, Selicour ur, hogy a pipe-rénél elnök vagyok.

SELICOUR. Igy, ha a szépművészet a szép természet segélyére jó, ki állhat ellen?

BELMONTNÉ. Ő udvarias! Bizony udvarias! Ki nem nyitja ajkát a nélkül, hogy valami szellem-dús s illedelmeset ne mondana.

(El, Saroltával.)

Hetedik jelenet.

SELICOUR. MIHÁLY.

MIHÁLY (beléptében.) Valahára elmentek! — Most már beszélhetek. Selicour urhoz van szerencsém?

SELICOUR (durván s kedvetlenül.) Az a nevem.

MIHÁLY. Engedje meg, uram....

SELICOUR. Még itt is terhemre vannak! — Mit akar kend?

MIHÁLY. Uram!....

SELICOUR. Bizonyosan valami koldulgatás.... kérelem. Nem szolgálhatok.

MIHÁLY. Engedjen meg, uram!

SELICOUR. Semmit! Itt nincs annak helye. Szobámban majd kérdezhet kend!

MIHÁLY. Én ily rossz fogadást nem hittem.

SELICOUR. Mi tetszik?

MIHÁLY. Én nem jövök kérni, — én az urnak hálás köszönetemet akarom átadni.

SELICOUR. Miért? Hogyan?

MIHÁLY. Hogy ön öcsémnek az állomást megszerezte.

SELICOUR. Mit? Hogyan?

MIHÁLY. Tegnap óta vagyok e házban, mivel uram a falun hagyott. Midőn önnek irtam, még nem volt szerencsém személyesen ismerni önt.

SELICOUR. Mit mond ön, drága barátom? Ön a minister szolgálatában volna?

MIHÁLY. Komornyikja vagyok, szolgálatára.

SELICOUR. Istenem! minő tévedés! Mihály ur, komornyik, magánszolga és megbizottja a ministernek. Ezerszer bocsánatot kérek, Mihály ur! Valóban szégyenlem magam'! — Vigasztalhatlan vagyok, hogy önt oly nyersen fogadtam. Becsületemre, Mihály ur! én önt inasnak néztem.

MIHÁLY. S ha az is lennék?...

SELICOUR. Az ember annyi tolakodótul ostromoltatik! — S az embereket pedig öltönyükről nem lehet megismerni.

MIHÁLY. De gondolnám, udvarias csak lehetne mindenki iránt!

SELICOUR. Persze! Persze! Ez egy szerencsétlen szórakozott percz volt!

MIHÁLY. Irányomban igen kellemetlen, Selicour ur!

SELICOUR. Sajnálom, igen sajnálom; soha sem bocsátom meg magamnak!

MIHÁLY. Hagyjuk abba!

SELICOUR. No! No! Én ön iránti buzgalmat már megmutattam. A kedves — kedves öcs tehát már el lenne látva?

MIHÁLY. Épen tőle jövök; a ficzkó nem esett feje lágyára!

SELICOUR. S az ifju ember azután fog pályáján haladni! Számoljon ön rám!

MIHÁLY. Nemde tisztán ír?

SELICOUR. Nem roszul ír.

MIHÁLY. S az orthographia?

SELICOUR. Igen! Az a fő!

MIHÁLY. Hallja csak Selicour ur! Leveleimről a nagyságos urnak mitse szóljon. Ő, mielőtt a városba utazott, erősen megparancsolta, hogy semmit se kérjünk. Uram egy kissé csodálatos ember.

SELICOUR. Csodálatos? Ej no! Ismeri ön jól a ministert?

MIHÁLY. Minthogy ő cselédségével bizalmas lábon áll, tehát már jól ismerem, s ha ön akarja, tökéletes értesítésekkel szolgálhatok felőle.

SELICOUR. Hiszem! Hiszem! Épen nem vagyok kíváncsi; épen nem. Lássa, Mihály ur, az én alapelvem ez: légy becsületes, és ne tarts semmitől.

MIHÁLY. Szépen van mondva.

SELICOUR. Most tehát tovább! Beszéljen ön, Mihály ur! A jó ur tehát egy kevésbé sajátságos, mondá ön!

MIHÁLY. Ő csodálatos, de jó. Szíve tiszta, mint az arany.

SELICOUR. Ő gazdag, özvegy, kellemes ember, s a legjobb éveiben van. Vallja be csak ön, e kedves és érdemes férfi, nemde nem gyűlöli a nőket?

MIHÁLY. Ő érzelemdús szívvel bír.

SELICOUR (*finoman mosolyg.*) He! he! Egy pár kis szeretkezés, nemde?

MIHÁLY. Lehet; de e tekintetben....

SELICOUR. Értem! értem, Mihály ur! Ön szerény, s tud hallgatni. Én a világon legjobb szándékkal kérdezősködöm, mert bizonyos vagyok benne, hogy mitsem tudhatok meg, mi a becsülettel meg nem fér.

MIHÁLY. Igen! Hallja tehát! A minister az egyik elővárosban lakást keres!

SELICOUR. Lakást? Ki számára?

MIHÁLY. Ezt épen most akarom megtudakozni. De aztán mitse szóljon ön!

SELICOUR. Isten őrizzen!

MIHÁLY. Az épen nem.... hanem....

SELICOUR. Bármilyen! Mint érdemes urának hű szolgája, az ő gyöngeségeire keresztényileg palástot teríteni kötelessége. És miért nem lehetne ez egy titkos jótét? Miért nem, Mihály ur? Én gyűlölöm a rossz kitételeket. Halálból gyűlölöm, a mi pletykához hasonlít. A jótévőről mindig a legjobbat kell gondolni. No! no! Még látjuk egymást, Mihály ur! Ön csak megbocsátá már hideg fogadásomat? Igen? Becsületesemre, még most is pirulok érte (*kezét nyújtja*).

MIHÁLY (vonakodik.) Nem, nem, Selicour ur! Én ismerem állásomat s tudok szerény lenni.

SELICOUR. Himezés-hámozás nélkül. Számítson engemet barátai közé. Ezt kikérem, Mihály ur!

MIHÁLY. Azt soha sem fogom tenni — én csak egy inas vagyok.

SELICOUR. Barátom! az én barátom! Semmi különbség köztünk. Ezt kikérem magamnak, Mihály ur!

(Mig mindketten bókolnak, a függöny legördül.)

MÁSODIK FELVONÁS.

Első jelenet.

NARBONNE és SELICOUR ülve.

NARBONNE. Végre tehát magunk vagyunk!

SELICOUR (kedvetlenül.) Igen!

NARBONNE. Igen sok függ ezen beszélgetésünktől. Énnekem önről már jó véleményem van, s nem kétlem, hogy az, mielőtt elválunk, csak növekedni fog. A dologhoz tehát, félretévén az álszerénységet. Mondják, hogy ön a diplomatiában és államjogban igen jártas!?

SELICOUR. Sokat is munkálódtam rajta, s talán nem minden eredmény nélkül! De azért igen jártasnak még sem mondhatnám....

NARBONNE. Jó, jó! Legelőször is halljuk, — mit tart ön egy jó követnél legfőbb követelménynek?

SELICOUR (akadozva.) Mindenek előtt jártasságot az ügyekben.

NARBONNE. Jártasságot, igen; de mely becsületességgel párosuljon.

SELICOUR. Ez az én véleményem is!

NARBONNE. Tovább!

SELICOUR. Az idegen udvarnál, hol tartózkodik, iparkodjék személyét megkedveltetni.

NARBONNE. Igen! De levonás nélkül érdemből. Maradjon a követ az ország becsületénél, melyet képvisel, s szerezzen viselete által annak tiszteletet.

SELICOUR. Ez az, mit én is mondani akartam. Ne fogadjon el semmit, s tekintélyt tudjon szerezni.

NARBONNE. Tekintélyt igen, de önhitség nélkül.

SELICOUR. Így vélem én is. 4

NARBONNE. Mindenre örökös szeme legyen, mi....

SELICOUR (közbevág.) Szeme mindenhova lásson, s még a legtitkosabbat is kikutassa.

NARBONNE. A nélkül, hogy kém lenne.

SELICOUR. Így vélem én is. A nélkül, hogy valami kíváncsiságot elárulna.

NARBONNE. A nélkül, hogy azt birná is. Tudjon hallgatni, s bizonyos szerény visszatartás....

SELICOUR (hevésen.) Areza lepecsételt levél legyen.

NARBONNE. A nélkül, hogy titok-fürkésző lenne.

SELICOUR. Így vélem én is.

NARBONNE. Birjon a békeség szellemével, s minden veszélyes egyenetlenséget....

SELICOUR. Törekedjék a lehetőleg elkerülni.

NARBONNE. Igen jól! A különböző országok népeiről tökéletes ismerete legyen!

SELICOUR. Helyzetök, tehetségeikről, be- s kiviteleikről, s kereskedelmi állásukról.

NARBONNE. Igen jól van!

SELICOUR (a beszéd rohamában.) Alkotmányaikról, szövetségeseik és fegyveres erejükről, és a segélyforrásaikról.

NARBONNE. Például: feltéve, hogy Svéd- vagy Oroszhon lenne, hová ön küldetnék, akkor tehát önnek a szükséges ismereteket ezen államról birnia kell.

SELICOUR (zavartan.) Én, én — meg kell vallanom — többet foglalkoztam Itáliával. Az éjszakot kevésbé ismerem.

NARBONNE. Ugy! Hm!

SELICOUR. De ép most akarom tanulmányozni!

NARBONNE. Tehát Itáliáról!

SELICOUR. A császárok hona bilincselte le legelőször is figyelmemet. Itt volt a művészetek bölcsője, a hősök hazája, s magasztos erények színhelye! Mily megható emlékek ezek egy érző szívre!

NARBONNE. Jó! Jó! Hanem visszatérvén tárgyunkra....

SELICOUR. Mint ön parancsolja! A szép művészetek oly vonzó! Sokat lehet felőlük gondolkodni!

NARBONNE. Legelőször is Velenceze jut eszembe....

SELICOUR. Velenceze? Jó! Épen Velenczéről kezdtem multkor egy fogalmazványt, hol mindenre körülményesen kiterjeszkedem. Sietek elhozni. (Fölkel.)

NARBONNE. Oh nem! nem! egy kis türelmet!

Második jelenet.

Előbbiek. MIHÁLY.

MIHÁLY. Egy valaki künn van, s valami sürgetős dologban titkos kihallgatást kér.

SELICOUR (sietve.) Nem akarom háborgatni.

NARBONNE. Nem! Maradjon Selicour! Ezen valaki csak fog egy kis türelemmel birni.

SELICOUR. De, ha sürgetős....

NARBONNE. Legsürgöbbs most beszélgetésünk.

SELICOUR. Engedelmet kérek, de....

NARBONNE. Kérem önt, jöjjön vissza ismét, ha a látogatásnak vége leend.

MIHÁLY. Azt mondá az az ur, hogy pár perczen vége lesz, meg hogy sietős dolga van. (Selicour elsiet.)

SELICOUR. Teljesen parancsolhat velem.

NARBONNE (Mihályhoz.) Bocsásd be!

Harmadik jelenet.

NARBONNE. LA ROCHE.

LA ROCHE (bókok közt.) Én bizonyosan — úgy hiszem — ő excellentiája a minister, a ki előtt most....

NARBONNE. Én vagyok a minister. Lépjen ön közelebb!

LA ROCHE. Bocsánatot kérek... én jövök... az egész... énnekem... én valóban kissé zavarban vagyok... a nagy tekintély...

NARBONNE. Eh! hát hagyja a tekintélyt, térjen a dologra! Mi végett jött tehát hozzám?

LA ROCHE. Kötelességem, öntudatom s hazám iránti szeretetem! Én önnek egy fontos intést adni jöttem!

NARBONNE. Beszéljen!

LA ROCHE. Ön, bizalmát egy oly embernek ajándékozta, kinek sem képessége, sem lelkiismerete nincs.

NARBONNE. S ki ezen férfit?

LA ROCHE. Selicour a neve!

NARBONNE. Mit? Sel....

LA ROCHE. Kereken kimondva. Ezen Selicour

ép oly tudatlan mint alacsony lelki. Engedjen meg, hogy egy kis jellemzést tegyek róla!

NARBONNE. Egy kis türelmet! (csönget.) Hidd Selicour urat!

LA ROCHE. Épen nem, excellentiád! Ő beszédtinknél épen nem szükséges.

NARBONNE. Ugy hiszem, ez nem ön végett van, ez nekem már szokásom. Semmiféle vádat nem fogadok el olyanok ellen, kik magukat nem védhetik. Ha önök szemközt állanak, akkor tehetendi jellemzését.

LA ROCHE. De az mégis furesa valakinek szemébe....

NARBONNE. Természetesen, ha nincs semmi bizonyíték. Ha ön is így von....

LA ROCHE. Nem számoltam arra, hogy neki szemébe beszéljek. Ő finom gazember, s kitanult hunczfut. Eh de mit! Miattam akár szemébe is! — A hóhérba! én nem félek tőle! Jöhet! Meglátja ön, hogy épen nem félek tőle!

NARBONNE. Jó! Jó! Majd elválík! Itt jó!

Negyedik jelenet.

Előbbiek. SELICOUR.

NARBONNE. Ismeri ön ezen urat?

SELICOUR (zavartan.) La Roche ur!

NARBONNE. Azért hivatám önt, hogy ellenében védje magát! Most tehát beszéljen ön!

LA ROCHE (miután köhögött.) Mindenek előtt meg kell mondanom, hogy mi iskolatársak voltunk, s hogy ő irántam egy kis hálával is tartozik. Pályánkat együtt kezdénk — s már tizenöt éve — ugyanegy hivatalba léptünk mint irnokok. De Selicour egy fényes pályán haladt, s én még most is ott tespedek, hol kezdtem. Hogy a szegény ördögöt, ki ifjusági barátja volt, iskolatársát elfeledte, ám legyen! Az ellen nincs kifogásom. De egy hosszú elfeledés után régi ifjusági barátjára úgy emlékezni, hogy őt meg nem érdemelt módon kenyerétől megfosztja, miként ő most tette, az sok, az már tűrhetlen! — Ő a legkisebbet sem hozhatja fel ellenem. De én mondom s állítom felőle, hogy ezen Selicour, ki excellentiád ellenében a becsületes embert játsza, mindig gaz volt, mikor arra csak alkalmá lőn rá. Most ő a jó kivitelében segédtárs önnél; az elődjénél pedig, bizonyosan tudom, minden roszban a főfő volt. Ép mint gaz szolgál, tudja az álnok mindig ura természetét magára öltetni. Hizelgő ő, hazug, nagyravágyó, s szemtelen fattyú! Aljas, ha valami után törekszik, dolyfös és szemtelen azok irányában, kik szerencsétlenek, hogy rája szorulnak. Még mint gyermeknek csak volt valami kis jólelkűsége; de ezen emberi gyöngesége már rég elcsöppent. Most már pompás

állásra mászott fel, a mire pedig, meg vagyok győzödve, nem termett. Főnöke figyelmét egyedül magára vonja, s nagy képességű férfiakat, tehetség és lángelmével, mint Firmin ur, háttérbe szorít.

NARBONNE. Firmin! hogyan? Firmin hivatalunkban volna?

LA ROCHE. Egy jeles fő, elhiheti ön!

NARBONNE. Tudom, derék szakférfiu!

LA ROCHE. S egy családnak atyja. Fia szerencsés volt Colmárban ön leányának ismeretségét megszerezni.

NARBORNE. Firmin Károly! Igen, igen, egészen jól van.

LA ROCHE. Egy tehetségdús ifju férfiu.

NARBONNE. Beszéljen ön tovább!

LA ROCHE. No, ez volna az. Ugy hiszem, eleget mondtam!

NARBONNE. (Selicourhoz.) Igazolja magát!

SELICOUR. Hálatlanságról vádol. — Engem hálatlanságról! Ugy hittem, La Roche barátom engem jobban ismer. Befolyásomnál, nem jóakaratomnál volt a hiba, hogy ő oly sokáig maradt a háttérben. Mily kemény vád ez oly férfi ellen, kit ő húsz év után is hűnek talált! Gyanújával oly rögtön fellépni, tettemet így félremagyarázni, s engemet e tüzzel, e megátalkodottsággal üldözni! — Bizonyítékok, hogy barátja vagyok....

LA ROCHE. Ő barátom?! — Ostobának tart ő engem? Mivel bizonyítá be azt?

NARBONNE. Ő kihagyá önt beszélni.

LA ROCHE. Így tehát igazságtalanságot tettem volna!

SELICOUR. Helyét egy másnak adták, annyi igaz, és senki sem érdemlé meg azt oly kevéssé, mint ő. De én reményelem, hogy La Roche barátom, a helyett, hogy mint ellenség engem bevádolna, mint barát hozzám szobámba jövend, s felvilágosítást kérend. Megvallom, erre vártam, s előre örültem azon kellemes meglepetésnek, melyet neki szereztem volna — őt minden reménye fölött, megjutalmazni. Azon főnökségre, miről ma excellentiádnak említést tevék, ép őt szemeltem ki.

LA ROCHE. Engem főnökségre! Nagy köszönet Selicour ur! Én csak irnok vagyok, s nem szakember. Tollamat s nem fejemet ajánlhatom fel, s nem vagyok azok közül, kik oly terhet vállalnak magokra, a mi alá épen nem termettek; mit ők más vállaira helyeznek ugyan, de azért az érdemet magoknak tulajdonítják!

SELICOUR. Azon állás épen neked való, pajtás! Hidd nekem, ki téged jobban ismer, mint tenmagad. (Narbonnéhez) Ő jeles munkás, helyes, fáradhatlan s egészséges elmével; megérdemli az előnyt minden más versenytársa fölött. Hogy én nagy tehetségű

férfiakat nem léptetek elő, hibámnak rója fel, s Firmin urat akarja előtérbe léptetni. Ez nem jó választás, noha Firmin ur jeles férfi. — Először, mert mostani állása sem rossz; — de hozzá is egy jobb illik, s az már meg is van, mert épen Firmin urat akartam excellentiádnak ajánlani utódomul, ha azon állásra áttétetem, melyet énnekem jóságos pártfogóm rendelt. Mondják, hogy jelen állásomra nem termettem. Én jól tudom, hogy csak középszerű tehetségű vagyok. De meg kell gondolni, hogy e vád nem engem, hanem pártfogómat illeti. Ha nem való vagyok ez állásra, főnököm hibás, hogy azt rám bizza, s csekély tehetségemnél is megelégedést nyilvánít. — Én az előbbi minister czinkosa lennék? Az igazság hangját hallatám előtte. Egy ideig, mint becsületes ember, merészen beszéltem, mig vádlóim porban másztak előtte. Husszor is akartam felmondani a tehetetlen embernek, s mi sem tartott vissza, mint a remény, hogy hazámnak szolgálhatok. Mely édes megjutalmazás ez egy oly szívnek, ki a roszt akadályozá s a jót előmozdítá?: — Hatalmával dacoltam, a jó ügyet vitattam, mindaddig, mig tekintélyben élt. Ha ez bűn, akkor büszke vagyok rá, s dicsek szem vele. Igen csunya, igen csunya, kedves La Roche! hogy téged elleneim közt látlak; hogy oly férfi ellen valék kénytelen magam védelmezni, kit tisztetek és szeretek. De jőjj, béküljünk ki, aján-

dékozz meg barátságoddal, s legyen minden feledve!

LA ROCHE. Gazember! még saját magamat is megindít!

NARBONNE. Nos! mit felel ön erre?

LA ROCHE. Semmit! Az átkozott még magamat is kihozott szerepemből!

NARBONNE. La Roche ur! derék s dicséretes egy gonosztevőt bárhol is üzni s üldözni, — de jogtalan gyűlölségnél nyakasan megmaradni: romlott szívre mutat.

SELICOUR. Ő gyűlöl engem? Épen nem! La Roche barátomnak legjobb szive van a világon. Ismerem őt, — egy kissé heves, hivatalából él, — ez menti őt. Kenyerét elvesztette! Én is hibáztam, megvallom! Jőjj! jőjj! ölelj meg! Legyen feledve minden!

LA ROCHE. Én őt ölelni? Soha nem! Én ugyan nem tudom, mint ő állítja, magamat — excellentiádat — megcsalni — de röviden! Panaszomnál maradok! Semmi béke közöttünk, míg őt leálcázom, egész meztelenségében elő nem mutatom!

NARBONNE. Én ártatlanságáról meg vagyok győződve, ha csak majd tények s teljes bizonyítékok mást nem mutatnak.

LA ROCHE. Tények! Bizonyítékok! Százat is egyre!

NARBONNE. Ki vele!

LA ROCHE. Elég bizonyíték van — számtalan; de épen ez az, mit be nem bizonyíthatok. Ily kitanult gazember ellen mitsem lehet bebizonyítani. Ő azelőtt ép oly földhöz ragadt szegény volt, mint én, s most már fölöslegben is bővelkedik. A mit mondtam, hogy pénzét és egész gazdagságát befolyása következtében szerezte, azt be nem bizonyíthatom úgy mint mondják: tiszta mint a fényes nap, de Isten tudja az igazságot s én pedig azért élek halok.

SELICOUR. Ez oly nemtelen vád, hogy nem is illethet engemet; — különben alávetem magam a legszigorúbb vizsgálatnak. Mit birok, az tizenöt éves szorgalom gyümölcse; azt én sanyarú izzadság s éjjelezéssel szereztem, s most nem tudnám nemtelenül elpazarolni. Az eltáplálja szegény rokonaimat, s könnyebbíti szegény anyám életét!

LA ROCHE. Hazugság! hazugság! Persze, nem bizonyíthatom be. De hazugság! szemtelen hazugság!

NARBONNE. Mérsékelje ön magát!

SELICOUR. Istenem! mit kell megérnem! Barátom La Roche az, ki velem ily durván bánik! Micsoda örülség fogott el téged? Nem tudom, nevessek-e ezen dühön vagy boszankodjam? — De egy barát rovására nevetni, ki magát megsértettnek érzi — nem, azt nem tehetem. Ez komoly dolog! Régi barátodat így félreismerni! Jöjj magadhoz, kedves La

Roche! és sikertelen daczoddal legalább ne játszd el leendő jó állásodat!

NARBONNE. Az igazságot megmondva, La Roche ur! önnek nyakassága bennem nem jó véleményt gerjeszt. Kérjem-e én is önt, legyen igazságos barátja iránt? Becsületemre! a szegény Selicourt szivemből sajnálom.

LA ROCHE. Nem akarom hinni, méltóságos úr! Ha ő engemet, igazságom daczára, pillanatnyira is megzavart — de nem — nem, én őt jól ismerem, s ügyem igazságában bizonyos vagyok. Háború, háború lesz közöttünk, és semmi kibékülés! Itt mint látom, minden beszédem hasztalan lenne; de a gazember engem a legvégsőre kényszerít; inkább akarok ezer éhhalált halni, mint kenyeremet neki köszönni. — Kegyeibe ajánlom magamat! (EL.)

Ötödik jelenet.

NARBONNE. SELICOUR.

NARBONNE. Megfoghatja ön ezen nyakas átalkodottságot?

SELICOUR. Semmi! Ő jó bohó! Majd megszelíditem őt.

NARBONNE. Ő igen heves s meggondolatlan, de azért jó ember lehet.

SELICOUR. Igen jó férfi, azért jót állok — csak hogy ő önmagával is tétovába van. — Az is lehet, hogy valaki fölingerelte ellenem.

NARBONNE. Gondolja ön?

SELICOUR. Olyas valami lesz. — Ki tudja? valami titkos ellenség, vagy irigy — mert ezen szegény ördög csak eszköz.

NARBONNE. De ki lehet hát?

SELICOUR. Vannak elegen, kik bukásomat kívánják.

NARBONNE. Van önnek talán valakire gyanúja?

SELICOUR. Lefojtom azt. Mert, hogy ezt Firmin urról gondolnám — Pfui! Pfui! ez gyalázatos lenne! Ez lehetetlen!

NARBONNE. Én is úgy hiszem! Ezen ember becsületes s szerénynek látszik.

SELICOUR. Igen, az ő!

NARBONNE. Ismeri ön őt?

SELICOUR. Barátok vagyunk!

NARBONNE. Nos, mit tart ön róla?

SELICOUR. Firmin ur, meg kell vallanom, egy oly férfi, milyen a hivatalba kívántatik — mert ha nem is épen jeles ember, de derék munkás ember. — Nem ugyan, mintha nála értelem vagy ismeretből hiányzanék. — Semmi esetre sem. — Ő sokat tudhat, de nem látszik meg rajta.

NARBONNE. Ön engem kíváncsivá tesz őt ismerni.

SELICOUR. Már régóta beszélek neki, hogy mutassa magát, — de talán magát alárendelt szerep s homályra érzi születve. Én őt az alatt....

NARBONNE. Ne fáradjon. — Egy oly érdemtelen férfi ellenében magunk is megtehetjük az első lépést szenny nélkül. Magam akarom Firmin urat fölkeresni. — De most térjünk vissza tárgyunkra, mit La Roche ur félbeszakasztott.

SELICOUR (zavartan) Egy kevésbé későn van.

NARBONNE. Mitsen tesz.

SELICOUR. Idő lenne a kiballgatásra.

NARBONNE (órát néz.) Valóban.

SELICOUR. Tehát holnap.

NARBONNE. Jól van! Ugy is lehet!

SELICOUR. Én tehát....

NARBONNE. Még egy szót....

SELICOUR. Méltóztassék....

NARBONNE. Legalább még egy munkát rábízhatnék önre, mely képességet, bátorságot igényel.

SELICOUR. Parancsoljon!

NARBONNE. Elődöm, hanyagsága által a rossz szokások egész seregét hozta be, melyek mostanáig megmaradtak, minden törekvés daczára. Egy emlékiratot kellene készíteni, mely által minden hiba föl-

födöztessék, s magának a kormánynak mondassék meg, minden szemébe, kimélet nélkül.

SELICOUR. Engedjen meg excellentiád, egy ily irat a szerzőre, meg önre is veszélyt hozhatna.

NARBONNE. Ez nem tartozik hozzánk. Semmi veszély, semmi személyiség nem jöhet tekintetbe, hol a kötelesség parancsol.

SELICOUR. Ez derék gondolat!

NARBONNE. Ön ily munkához való férfiú. Többet nem kell mondanom. Ön a rosztat oly jól, még jobban ismeri mint én.

SELICOUR. Ugy hiszem, önnel egy véleményben leendek.

NARBONNE. Kétségen kívül. E munka sürgetős. Én elhagyom önt, semmi időt se veszítsen el. Ép most van a kedvező pillanat, még ma a kihallgatás elé szeretném vinni. — Röviden s értelmesen. Kevés-sel sokat lehet mondani! Isten önnel. Lásson rögtön a munkához. (EL.)

Hatodik jelenet.

SELICOUR. BELMONTNÉ asszony.

BELMONTNÉ. Egyedül van ön Selicour. Várom kellett, még ő elment, mitsem kell róla tudnia.

SELICOUR. Miről van a szó asszonyom?

BELMONTNÉ. Ma este egy kis zeneestélyt akarunk adni, s Charlotte hallatni fogja magát.

SELICOUR. Ő oly szépen énekel!

BELMONTNÉ. Ön versekkel is foglalkozik, nemde?

SELICOUR. Ki nem készít élteben verset?

BELMONTNÉ. Tehát készítsen ön egy dalt vagy olyfélét!

SELICOUR. Egy románcot tetszik mondani!

BELMONTNÉ. Jó! a románcokat igen szeretjük!

SELICOUR. Ha a szorgalom a tehetség hiányát kipótolhatja.

BELMONTNÉ. Jó! Jó! Értem.

SELICOUR. Mindenesetre egy kis munkácska kell felüdtésemre. Egész éjjel fen voltam tárgyiratokat átnézni és számadásokat javítani!

BELMONTNÉ. Utálatos foglalkozás!

SELICOUR. Ugy hogy valóban kimerülve érzem magam. Ki tudja? A költészet virága majd fölvidít kedves lehelletével; s te, szívek balzsama, szent barátság!

Hetedik jelenet.

Előbbieik. ROBINEAU.

ROBINEAU (színpal mögött.) No! No! Ha ott van! úgy hiszem, nekem is meg lesz engedve....

BELMONTNÉ. Mi az?

ROBINEAU (beléptében.) Ezen inasdarab még többet képzél magáról mint ura! Selicourral akarok beszélni.

SELICOUR. Én vagyok.

ROBINEAU. Azt majd meglátom. — Igen, lelkemre, ő az! Testesülve ő az! — Még most is látom, a mint a faluban társaival csavargott. — Most engem is nézzen kend meg — jól megvizsgáljon. Egy kevéssé elváltoztam. Ismer kend?

SELICOUR. Nem!

ROBINEAU. Ej! Ej! én vagyok Robineau, a vinczellérnek, ki a kövér Magdát vevé el, nagyapja nényének fia! Selicour ur!

SELICOUR. Ah, ugy!

ROBINEAU. No, rokonok, ugy hiszem, megszokták egymást ölelni.

SELICOUR. Örömmel, Isten hozta sógor!

ROBINEAU. Köszönet érte, sógor!

SELICOUR. De menjünk szobámba, — itt nem vagyok otthon.

BELMONTNÉ. Ne jöjjenek zavarba, Selicour ur ugy tegyenek mintha otthon volnának.

SELICOUR. Engedelmevel, asszonyom! ön igen jó. Ferde viseletét meg kell neki bocsájtani, ő egy derék földmives s egy derék sógor, kit igen szeretek.

BELMONTNÉ. E viselet épen önhez illik!

ROBINEAU. Épen most érkeztem, sógor

SELICOUR. Úgy s honnan?

ROBINEAU. Ej, hát honnan mint falunkból! Ezen Páris oly nagy, mint húsz falu. — Már két órája, hogy a posta-kocsiból leszállottam, járkáltam, hogy kendet s La Roche-t — kend hiszen tudja — szomszédját s iskolapajtását. — No hogy csak kendet föltaláltam, most már jól van.

SELICOUR. Dolgaiban jön kend Párisba, sógor?

ROBINEAU. Dolgaimban? Igen bizony, persze hogy dolgom van.

SELICOUR. S mi az?

ROBINEAU. No hát, szerencsémet keresni, sógor!

SELICOUR. Ha ha ha!

ROBINEAU. Nos? a dolog, ugy hiszem, elég fontos.

SELICOUR (Belmontnéhoz.) Engedje meg nagysád...

BELMONTNÉ. Engem mulattat.

SELICOUR. Ő igen érdekes.

ROBINEAU. Péter a... azt mondá, hogy a sógor Párisban szerencséjét megvetette. Mig kend, sógor! kicsi volt, hunczfut kölyök volt; már akkor mondták: Ezt nem kell félteni, ez majd megcsinálja a maga utját. — Már mi is hallottunk kendről; de a tudósítások nagyon is szépen hangzottak, szebben, minthogy hihettük volna. De a mint már tovább

nem kételkedhetünk, azt mondá atyám: menj Krisztof, keresd föl Párisban Selicour sógort! — az útat nem fogod megbánni. Tán ott jó szerencsét fogsz csinálni házassággal! Én megindultam, s most itt vagyok! — Ne vegye rossz néven asszonyosság! A Robineauk egyenes emberek; mit a sziv gondol, azt ki kell a nyelvöknek mondania; s a mint a kedves sógort már láttam, s a mint látja, szivem egyszerre föltárult.

BELMONTNÉ. Ej no, hisz az igen természetes.

ROBINEAU. Hallja kend, sógor! én igen szivesen kísérténém meg szerencsémét. S kend tudja a titkot, a hogy kezdeni kell, közölje kend velem!

SELICOUR. Légy mindig becsületes, igaz és szerény! Ez az egész titkom, sógor, — tovább nincs. — Hát otthon hogy vannak?

ROBINEAU. Hála Istennek, jól! A család növekszik. Bertrand, Susannát elvette; ő nemsokára lejjő, s reményli, hogy sógor nemsokára koma lesz. Minden jól van, csak kend szegény anyja nem. — Panaszkodik, hogy mégis csak csúnyaság, hogy neki szükségét kell szenvednie, még fia a városban dúsgazdagon él.

SELICOUR (*lassan.*) Fogd be a szád, számár!

BELMONTNÉ. Mit mond kend anyjáról?

SELICOUR (*hangosan.*) Lehetséges-e? Az ezer tallér, mit én neki küldöttem, tehát nem érkezett meg? — Lelkemből sajnálom! — Mily rosszul vannak ezen

posták rendezve! Szegény — jó anyám! Mit kellett neki kiállani!

BELMONTNÉ. Igen bizony! Segélni kell rajta.

SELICOUR. Ez magától értetődik. Rögtön kérem a ministert engedélyért. — S az, igazságos kérelem! Arról jót állok. A természet kötelessége legelső. — Falumba sietek, nyolcz nap alatt minden el lesz végezve! — Ő nem akart Párisban letelepedni, noha nagyon kértem rá! Szegény öreg anyám! Igen nagy előszeretettel csüng szülővárosán!

ROBINEAU. Épen nem tudok kiokosodni; mert nekünk úgy mondá, hogy örömet jött volna Párisba, de a sógor azt épen nem akarta.

SELICOUR. A jó asszony, már maga sem tudja mit akar! — de őt szükségben tudni, — oh Istenem! ez gyötör és szívemet sebzi.

BELMONTNÉ. Elhiszem önnek, Selicour ur! De ön fog rögtön módot találni. Most megyek, s egyedül fogom önt hagyni sógorával. — Boldog a nő, ki önt egykor birni fogja. Egy jó fiu bizonyosan gyöngéd férj is lesz! (EL.)

Nyolczadik jelenet.

SELICOUR. ROBINEAU.

ROBINEAU. Igazán, sógor ur, egész elcsudálkozom kend fölött. — Ily szives fogadást épen nem

reménylettem. Ő igen kevély s gőgös, azt mondták.

SELICOUR (miután jól utána nézett, hogy Belmontné elment-e.) De mond, szamár! hogy jutott eszedbe, ilyen időben nyakamra jönni!

ROBINEAU. No! No! Mint mondtam, szerencsét keresni!

SELICOUR. Szerencsédet keresni! A birka!

ROBINEAU. Ej, ej! sógor, a mint kend bánik velem, azt nem tűröm el!

SELICOUR. Nagyon is érzékenyen veszed — kár haragodért... Falujából Párisba futni! Naplopó!

ROBINEAU. De már micsoda magaviselet ez, sógor ur! — Előbb a barátságos fogadás, s most a nyers harag! Ez nem becsületesen s egyenességgel van cselekedve — kend ne vegye rossz néven — de az kétszínűség, — s ha még tovább beszélem, mi velem történik, ez nem hoz kendnek nagy becsületet! Ugy bizony!

SELICOUR (ijedten) Tovább beszélni! Mit?

ROBINEAU. Igen, igen, sógor!

SELICOUR. Merészed csak, kölyök! — Én te rólad s anyámról gondoskodni fogok. Légy nyugodt, én helyet fogok szerezni! Hagyj rám mindent!

ROBINEAU. Ha kend ezt tenné....

SELICOUR. De itt erről nem beszélhetünk! El! Menjünk szobámba!

ROBINEAU. Hallja kend, sógor! Igen szeretnék egy nyugodt s kényelmes életet. Ha ön engem a fogyasztási adóhivatalnál betehetne.

SELICOUR. Hadd rám, én jó helyre teszek. — (Félre.) El nyakamról ezt a falusi ördögöt! vissza falujába! (EL.)

HARMADIK FELVONÁS.

Első jelenet.

LA ROCHE, s KÁROLY találkoznak.

LA ROCHE. Már régóta keresem önt. — Hallja csak! — Én szavamat tartottam — a miniszternek lefestém ezen Selicourt.

KÁROLY. Valóban? Tehát már vége van, egész vége?

LA ROCHE. Ez épen nem! — Még nem egészen: mert meg kell vallanom, hogy ő úgy kihazudozta magát, hogy úgy álltam ott, mintegy bornyú. A képmutató meghatottnak tetteté magát; a gyöngéd barátot, a nagylelkűt játszá velem szemközt, s elhalmozott barátsági biztatásokkal, és a hivatalra mint főnököt akart beléptetni.

KÁROLY. Mit? hogyan? Hisz ez dicső! Így csak szerencsét kívánok!

LA ROCHE. Csak szerencsevadásznak tartottam őt eddig; azt hittem, hogy csak állás- és pénzért

törekszik, de oly ravasznak soha sem hittem. A képmutató, édes csevegésével! De én nem voltam bolondja, s kereken elutasítottam.

KÁROLY. Így tehát ott vagyunk a hol voltunk. Azért atyám még most sincs jobban, mint ezelőtt?

LA ROCHE. Igaz, — de hagyjon csak magamra! Engedje, hogy én működjem!

KÁROLY. Én sem mentem még többre. A kertbe lopakodtam, hogy kedvesemmel találkozzam. — De hasztalan. Egypár vers, mit a magányban kigondoltam, az egész zsákmány, mit visszahozok.

LA ROCHE. Pompás! Derék! Készítsen ön verseket kedvesének! Azalatt követni fogom a vad nyomát. Csalatkozik a gazember, ha azt hiszi, hogy tervemet abbahagytam.

KÁROLY. Kedves La Roche! Ez a mi méltóságunkon alól van. Hagyjuk mi ezen nyomorúnak tovább folytatni piszkos mesterkedését, s érdemtünk által elérni azt, mit ő alávalósággal ér el.

LA ROCHE. Pokolba ezen büszkeséggel! Gyöngeesség s előítélet ez! — Hogyan? ön addig akar várni, míg a becsület fogja igazgatni a világot? Így sokáig kellene várnunk! Mindenki cselszövényeket sző! A jó ügyért mindent meg kell kísértenünk. — A többi pedig nem önhöz tartozik. Készítsen ön verseket, képezze ki tehetségeit, s én azokat igénybe fogom venni; ez az én dolgom.

KÁROLY. Igen, de nem kell elfeledkezni az okosságról. — Ön ma egy kis bakot lőtt.

LA ROCHE. S ez nem lesz az utolsó. — De mitsem tesz! Én előre haladok, s nem fogok visszarettenni; addig fogok a sarkában lenni, míg végre is eredményhez jutok. Elég sokáig voltam bolondja; most már én akarom őt bolonddá tenni. Hadd folytassa a kölyök úgy, a mint elkezdte, úgy nem sokára engem gazembernek, s ön atyját ostobának fogja nevezni.

KÁROLY. Jön valaki.

LA ROCHE. Ő az maga.

KÁROLY. Én jelenlétét nem tűrhetem. Visszamegyek a kertbe, s bevégezem költeményemet. (El)

LA ROCHE. Én is megyek, s rögtön munkához fogok. De nem — jobb ha maradok. Még azt hinné a szemtelen, hogy félek tőle.

Második jelenet.

SELICOUR és LA ROCHE.

SELICOUR. Ah! ime! La Roche urat itt találom....

LA ROCHE. Őt magát, Selicour ur!

SELICOUR. Igen megszégyenülve, a mint látom.

LA ROCHE. Nem nagyon.

SELICOUR. Ön dühös fellépése mitsem gyümölcsözőtt; a jó barát hasztalan szórta ki nyilait.

LA ROCHE. Mitsem tesz.

SELICOUR. Valóban, La Roche barátom! Oly durván fellépni. — Sajnáltam önt örült düheért.

LA ROCHE. Narbonne ur most nincs jelen. Minek tartóztatja ön magát?

SELICOUR. Mi tetszik?

LA ROCHE. Legyen ön szentelen kénye kedve szerint!

SELICOUR. Nézze meg az ember!

LA ROCHE. Kérkedjék ön győzelmével. Ön azt tőlem vette el!

SELICOUR. Persze, bárkit büszkévé tenne, ha ily borzasztó ellenségen győzött volna.

LA ROCHE. Ha ma nem jól cselekedtem, azt ön iskolájában fogom megtanulni.

SELICOUR. Hogyan? La Roche ur? Ön még sem szűnik meg engem üldözni?

LA ROCHE. Egy szerencsétlen huzás miatt még nem szokás a játékot abbahagyni.

SELICOUR. Ön hát hűséges fegyverhordozója a becsületes Firmin urnak. — Ej! Ej!

LA ROCHE. De e becsületes Firmin mégis sokszor kénytelen téged a szükségből kisegélni.

SELICOUR. Mit fizet neked e lovagiasságért?

LA ROCHE. Mit fizetsz neki a gyakorlatokért, melyeket számodra kidolgozik.

SELICOUR. Vigyázz magadra, La Roche barátom! — Ez még torkodra forrhat.

LA ROCHE. Ne haragudjál, Selicour barátom! A harag rossz lelket árul el.

SELICOUR. Persze, nevetnem kellene ostobaságodon!

LA ROCHE. Te ellenfeledet, ki neked gyöngének látszik, megvetted. Majd gondom lesz rá, hogy kiérdemeljem figyelmedet. (EL.)

Harmadik jelenet.

SELICOUR egyedül.

SELICOUR. Ők Firmint akarnák követségre jelöltetni... Vigyázz pajtás! Annyira még nem jutotunk! De Firmin még mindig oly jól viselte magát irányomban. Bizonyosan verselő fia s La Roche azok, kik őket bujtogatják! E Firminnek vannak érdemei, tagadhatlan, s ha benne az önérzetet felébresztik, akkor nálánál veszélyesb ellenséget nem ismerek. Erre vigyáznom kell. De mily zavarban vagyok! Ép e két Firminre van most legégetőbb szükségem, az atyára tehetsége — s a fiúra költeményei miatt. Huzzunk hasznot először mindkettőnél, s azután távolítsuk el őket!

Negyedik jelenet.

FIRMIN az atya, SELICOUR.

SELICOUR. Ön az, Firmin ur? Épen önhöz akartam!

FIRMIN. Hozzám?

SELICOUR. Önnel értekezni....

FIRMIN. Miről?

SELICOUR. Csekélység az egész. — Kedves Firmin ur, igazi vigaszomra szolgál önt most itt látni. — Minket be akartak moeskolni....

FIRMIN. Moeskolni?

SELICOUR. Igen bizony! De ez, reménylem, nem fog nekik sikerülni. — Én önnek igaz s őszinte barátja vagyok, s ezt ma is bizonyítám, midőn ez őrtilt La Roche engem a ministernél bevádolt.

FIRMIN. Hogyan? La Roche?....

SELICOUR. Ő engem gyalázatosan rágalmazott....

FIRMIN. Ő állását vesztette el. S gondolja ön most magát az ő helyzetébe....

SELICOUR. Ő hálátlan; daczára mind annak, mit vele tettem. Ez azért történik, mint ő mondja, hogy ez által önnek szolgálhasson. De rossz szolgálót tett, midőn nekem ártani akart. Mert ki kívánja

jobban ön szerencsáját, mint én. Ezért már szerezttem is valamit az ön számára. A hivatal zaja ön előtt gyűlöletes; ön nem kedveli e lármás városi életet. Gondoskodva lesz ez iránt, Firmin ur. Ön egy magányos, csöndes helyeeskét fog kapni, jó fizetést húzand, s én önnek munkákat fogok küldeni. Ön igen szeret dolgozni, s ebben hiány nem lesz.

FIRMIN. De hogyan?

SELICOUR. De ez még csak terv ám, még van elég idő. Boldog, ki falun töltheti napjait! Ah Firmin ur! Én nem lehetek oly szerencsés. Én városba vagyok kárhoztatva, mint a viszonyok teherhordó barma, — kitéve a rágalom fulánkjainak. S ép e végett tisztelnem tartám egy jó rokonomat, tulajdonkép sógoromat, nyakra före visszaküldeni falura. A jó sógor! Örömet megfizetém neki utiköltségét, mert — mondja csak, nem végtelenül jobb-e falun elvonultan, de szabadon élni, mint itt a városban kinlódni, s gyötörtetni?

FIRMIN. Egészen egy véleményen vagyunk. De mit akar ön velem?

SELICOUR. No, a mint mondtam, mindenek előtt czimborám barátságáról meggyőződni, s azután — ön már nekem szorultságomban annyiszor segélt; nem tagadom, önnek sokkal, nagyon sokkal tartozom. — Teendőim engem tönkre tesznek, — minden rám súlyosul, — s valóban jól össze kell maga-

mat szednem, hogy megbirjam. Meg van ön elégedve ministerünkkel?

FIRMIN. Csodálom őt

SELICOUR. Igen, ő már aztán valódi jeles főnök. S valóban, kellett is már, hogy egy ily ember lépjen a gátra, midőn már minden bukófélben volt. Ma mondtam neki, hogy még nem minden megy úgy, mint kellene, azért jó volna egy emlékiratot benyújtani, hol minden javítandó megjelöltesék a legnagyobb szigorral. Ő ezt rám bizá, de az iszonyú sok dolog, mi rám vár, — remegek, ha csak rá gondolok is.

FIRMIN. S ön most rám számít, nemde?

SELICOUR. Megvallom: igen.

FIRMIN. Ez ügyben kihez sem fordulhatott volna jobban.

SELICOUR. Oh, azt tudom! Azt tudom!

FIRMIN. Mivel én is szemtanúja voltam az előbbi minister rossz szokásainak — így tehát — nem akarván ezt csak szemtanúként bámulni, — sérelmeim s javítási terveimet iratba foglalám, — s így van, hogy mi öntől kivántatik, az általam már elvégeztetett. Én azt nem akartam használni, csak leirtam, hogy szívemet megkönnyítsem.

SELICOUR. Lehetséges? Ön tehát....

FIRMIN. Minden készen van, ha ön használni akarja.

SELICOUR. Hogy akarom-e? Ezer örömmel! Ez valóban kívánatos véletlen!

FIRMIN. De a papírok nem épen nagy rendben vannak!

SELICOUR. Oh, ezen kis fáradságot örömezt elvállalom. Még ma este megkapja a minister ön emlékiratát. Én megnevezem önt, s dicsőséget fog aratni.

FIRMIN. Ön tudja, hogy azzal nem igen gondolok. Ha jót teszek, mindegy, bármi név alatt történik az.

SELICOUR. Derék, érdemes egy férfit! Senki nem ismeri el jobban ön érdemeit, mint én. Ön tehát az iratokat....

FIRMIN. Hozhatom mindjárt, ha megengedi.

SELICOUR. Igen, menjen ön! én itt addig várakozom.

FIRMIN. Ép itt jó fiam; addig beszélgethetnek. De ne szóljon neki, hallja ön! Ezt kikérem magamnak.

SELICOUR. Ugy! de miért ne?

FIRMIN. Okaim vannak.

SELICOUR. Jó, ha úgy akarja. Noha nehéz ön szivességét elhallgatnom. (FIRMIN el.) Szegény ficzkó! Még fél, hogy fia ki fogja nevetni.

Ötödik jelenet.

KÁROLY. SELICOUR.

KÁROLY (Jő, egy iratot olvasván, melyet Selicour megpillantásával elrejt.) Ismét ezen Selicour.... (menni akar.)

SELICOUR. Maradjon, ifju barátom! Mért kerüli ön a társaságot?

KÁROLY. Bocsánat uram! (Félre.) De hogy is titódtem ebbe a fecsegőbe?

SELICOUR. Már rég vágytam arra, hogy önt lássam, drága barátom! Mit csinálnak a múzsák, — hogy folynak a versek? — A jó Firmin urnak ez tudom ellenére van, — de nincs igazsága. Ön jeles tehetséggel bir. Ha a világ önt ismerné — no de ez majd meg fog jönni! Már beszéltem ön felől.

KÁROLY. Felőlem?

SELICOUR. Ministerünk anyjával — ő jól vélekedik önről — miután neki e tárgyat említettem.

KÁROLY. Ugy? Mi volt tehát ez?

SELICOUR. Ő a műértőt játsza — nem tudom, hogy jutott eszébe. — A fiáért azzal hizelegnek neki. — Hogyan? Ha ön neki valamiképen udvarolna, — épen e miatt kerestem fel önt. Ő ma estére egy szép költeményt kívánt. — Noha én is készítettem azt,

ugy mint más annak idejében, de a tűz már kihalt a folytonos más faj munka közben belőlem! Nem jó lenne, ha ön készítené el helyettem a verset? Ön azt átadná nekem — én felolvasom — el lesznek általa bájolva — tudni akarják a szerzőt, s én megnevezendem önt; — azután — megragadván a kedvező alkalmat — dicsérő beszédet fogok önről tartani. — Ekkor ön hirnevével minden betelik, s kész az új költő, ki ép oly hirhedt lángeszével, mint kardjával.

KÁROLY. Ön engem szép reményekkel kecsegtet.

SELICOUR. Hatalmában áll azokat valósítani.

KÁROLY (magában.) Ráakar beszélni, csupa hamisság, jól tudom, hogy ő álnok, — de mily gyöngé vagyok a dicséret ellenében, — akaratom ellenére is rábeszél! (fenn.) Ezen estére tehát egy....

SELICOUR. Egy csekélység szükségeltetnék. Semmiség az egész! Egy dalocska, mely minden kényszer nélkül a minister dicséretét tartalmazza.

SELICOUR. A magasztalás nem kenyerem. A költészet érdemét nem fogom lealacsonyítani. Minden nagyurakhoz intézett dicséret — még ha megérdemeltetik is — hizelgés.

SELICOUR. Igazi kevélysége a műzsák valódi fiának! Tehát ne magasztalásról, hanem a szerelemről — gyöngéden — érzelgőn.

KÁROLY (papirját nézi.) Ha tudtam volna, mikor ezt irtam, hogy oly hamar vétetik foganatba....

SELICOUR. Mit? Hogyan? Ezek csak nem versek?

KÁROLY. Bocsánat! Egy igen gyöngé dolgozat!

SELICOUR. Ej, mit! Istenem! Hisz ez épen az, mi kellenék! Ide vele; hamarjában! Ön nem sokára tapasztalni fogja hatását! Nem épen szükséges, hogy románe legyen — ez apróságok — kis dalocskák, gyakorta jobban hatnak, mint az ember gondolná — s ezek által nyeri meg az ember a nők sziveit — a nők pedig mindenhatók. Adja ide! Adja ide! Hogyan? Nem akarja. No a mint önnek tetszik. Én használni akartam önnek. Ön pedig nem akar hírnévre szert tenni — nem akar hirhedt lenni. — Tartsa meg verseit. Önnek, nem nekem lenne az előnyömre.

KÁROLY. Ha csak....

SELICOUR. Ha ön vonakodik.

KÁROLY. De nem tudom....

SELICOUR (erővel kirántja kezéből.) Ön igazán gyermek! Adja ide! Én önnek akaratja ellen javára leendek. Így atyja is nem sokára elismeréssel leend ön tehetségei iránt. Itt jó épen! (A papirt jobb zsebébe teszi.)

Hatodik jelenet.

Két FIRMIN. SELICOUR.

FIRMIN. Itt van, barátom! — De csak titokban tartsa (a papirt titkon átadja.)

SELICOUR. Én tudok hallgatni. (A papirt bal zsebébe teszi.)

KÁROLY (félre.) Roszul tettem, hogy átadtam verseimet, de utoljára is, mit tehet vele?

SELICOUR. Drága barátaim! Önök nekem egy becses negyedórai élvezetet nyújtottak. — De az ember megfélekedzik magáról önök környezetében. A minister vár reám, nem örömet válok el önöktől, mert az ember mindig tanul ily érdemes férfiak társaságában. (El, mindkét kezét zsebeiben tartván.)

Hetedik jelenet.

Két FIRMIN.

FIRMIN. Ez tehát azon férfi, kit te ravasz cselszövőnek mondasz, s mégis senkisémet tanúsít több részvétet irántam, mint ő.

KÁROLY. Nem bánom, ha ön engem ábrándozónak tart is, de minél több szépet mond önnek, annál kevésbé hiszek neki. Azon édes hang, mely-

lyel beszél, mutatja, hogy vagy szüksége van önre, vagy meg akarja önt buktatni.

FIRMIN. El a gyanúsítással! — Nem, fiam! S ha én a gonoszság áldozatja lennék is, — még csak lehetséges, oly későn akarok másokrul rosztat gondolni is.

Nyolczadik jelenet.

Előbbiek. LA ROCHE.

LA ROCHE. Ön az, Firmin ur! szivemből örvendek, — a minister meg akarja önt látogatni!

KÁROLY. Atyámat?

FIRMIN. Engem?

LA ROCHE. Igen, — önt! Jól észrevettem, hogy mikor önt említém — figyelmét is felingerlém. Hanem ez Selicournak épen nem tetszik. — Így hát a mai lépés mégis jó volt.

KÁROLY. S tehát ön még akaratja ellenére is ki fog tüntetni a homályból! Mely szerencsés esemény!

FIRMIN. Igen, igen. Már gondolataidban ambassadeur vagy minister vagyok. — Narbonne ur egy kis dolgot bíz reám, s ez az egész.

LA ROCHE. Nem, nem, mondom önnek, ön ismeretségét keresi. — S ez még nem minden! nem, nem! Szemei végre felnyiltak! Ezen Selicour, jól

tudom, bukásához közel áll! Még ma — gyalázatos s utálatos, — de nem szólok. — A minister ön házában kereste önt, s azt mondták, hogy ön a hivatalban van! — Bizonyosan önt keresi. — Nem mondtám? Ime, már itt van! (Hátra lép.)

Kilenczedik jelenet.

NARBONNE. Előbbiek.

NARBONNE. Öntől munkákat láttam, Firmin ur! melyek önről jó véleményt gerjesztettek, s mindenünnen hallom magasztaltatni becsületességét és szerénységét. — Oly férfiakra mint ön, igen nagy szükségem van; s az okból jövök, hogy kikérjem segélyét, tanácsát, együttes működését e nehéz hivatalban, mely reám bízott. — Firmin ur! meg akar ön barátságával ajándékozni?

FIRMIN. Ennyi bizalom megszegyenit, s büszkévé tesz. — Örömmel s hálával veszem át ezen munkákat, de félek, hogy igen nagy a vélemény, melyet önnek adtak felőlem.

KÁROLY. Önnek, Narbonne ur! nem mondtak többet, mint a mennyi igaz. Ezen pontban, kérem, ne tessék hinni atyámnak.

FIRMIN. Ne csinálj, fiam, nagy szelet, csekély érdememmel!

NARBONNE. Firmin ur! ez ön fia?

FIRMIN. Igen.

NARBONNE. Firmin Károly, kire anyám s leányom ma emlékeztek?

KÁROLY. Ön anyja s a szeretetreméltó Sarolta emlékeztek még Firmin Károlyra?

NARBONNE. Sok hizelgőt mondtak ön felől!

KÁROLY. Csak megérdemlenék ennyi jóságot!

NARBONNE. Örülni fogok, ha önnel, ifju barátom! s érdemes atyjával, közelebb megismerkedhetem. — Firmin ur! Kötelességem önt felkeresni, úgy tehát öné nem kevésbé, magát megtaláltatni. A tehetetlen maradjon tespedésben! — A tehetséges férfit, ki hazáját szereti, maga keresi föl főnöke tekintetét, s iparkodik azon állásra, melyet megérdemelhet. Az ostoba s hiábavaló, rögtön kéznél van, hogy botor érdemét fitogtassa. — Hogyan kell tehát a valódi érdemet megkülönböztetni, ha amaz vetélytársával nem lép a küzdőterre? — Gondolja ön meg, Firmin ur! hogy az ember nem csak a jóért, melyet elmulaszt, felelős, hanem azon rosszért is, melyet elnéz.

KÁROLY. Hallja atyám?

FIRMIN. Adjon ön alkalmat hazámnak szolgálni, örömmel megragadom azt!

NARBONNE. És én ennél többet nem kívánok! — Hogy pedig egymást jobban megismerjük, ma

este vacsoráljunk mindhárman együtt. Egy kellemes társaságot, egypár jóbarátot s rokont fognak önök találni. — Minden fesz eltávolittassék, s anyám, ki új állásunkkal nem lett kevélyebb, önöket szívesen fogja fogadni. — Ezt ígérem önöknek!

FIRMIN. Szíves meghívását elfogadjuk.

KÁROLY (félre.) Saroltát meglátom!

LA ROCHE (félre.) Az ügyek jól állanak, — a pillanat kedvező, — újra még egy csapás Selicourra. (Előlép.) Még egy van hátra, hogy a bünt leálczázzuk. — Szerencsémre önt itt találom, folytathatjuk, hol reggel elhagytuk. Ezen Selicour engem ma hallgatásra birt, megvallom, azt ügyetlenül tettem, hogy az ajtóval a házba rohantam; de az igaz igaz marad, nekem mégis igazságom van. Ön bizonyítékokat kívánt; s én most azokkal el vagyok látva!

NARBONNE. Mit? Hogyan?

LA ROCHE. Ezen ember, ki tetteti magát, mintha anyjának s egész családjának gyámja lenne, egy szegény sógor-féle rokonát ugyan szépen fogadott, ki teljesen bizván benne, a városba jött, hogy valami kis ellátást kérjen tőle. A képmutató elűzte őt, mint naplopót. Így bánik ő rokonaival, s hogy mily romlott szíve van, bizonyítja azt inséget szenvedő anyja.

FIRMIN. Önnek nincs igaza, kedves La Roche! Ép ezen sógor, kit ő elűzött volna, most tér vissza

jótéteményeivel halmozottan, s a hamis reményekből kigyógyulva falujába.

NARBONNE. Ép ezen sógor irányában nagyon jól viselte magát.

LA ROCHE. Hogyan?

NARBONNE. Anyám a beszélgetésnél jelen volt.

FIRMIN. Kedves La Roche! Ne kövesse ön oly nagyon a vak boszú intését.

LA ROCHE. Szép, Firmin ur! Csak részére beszéljen ön!

FIRMIN. Ő távol van, azért kötelességem védeni.

NARBONNE. Ezen vélemény önnek dicséretére válik, Firmin ur! S Selicour ma ön irányában is jól viselte magát. — Mennyire örülök, hogy ily érdemes férfiktól vagyok körülvéve. (La Rochehoz) De ön, ki a szegény Selicourt oly kiméletlenül üldözi, nem lát-szik oly jó férfinak, mint kinek önt tartják. — Mit én idáig láttam öntől, az önnek nem válik becsü-letére.

LA ROCHE (félre.) Majd megpukkadok mérgem-ben, de türelem.

NARBONNE. Hajlandó vagyok a jó Selicourról mindig jobban vélekedni, minél több roszt beszél-nek róla, s most azon leszek, hogy vele szorosb viszonyba jöjjek.

KÁROLY (meglepetve.) Hogyan?

NARBONNE. Anyámnak bizonyos tervei vannak, melyeket egészen helyeslek; — önnel is jót akarok, Firmin ur! — De estére többet! Ki ne maradjanak. (Károlyhoz.) Ön, ifju barátom, mint hallom, a költészettel foglalkozik. Anyám dicsérte tehetségét. Nemde hallani fogunk majd valamit munkáiból! Én is szeretem a múzsákat, noha nem élhetek szolgálatukban. Szolgájuk, uraim! Kikérek magamnak minden fessességet. (EL.)

Tizedik jelenet.

Előbbiek NARBONNE nélkül.

KÁROLY. Meglátom őt! Szólok vele! De a nagymama tervei!.... Istenem! reszketek! Nincs kétség, ezen Selicournak szánták.

FIRMIN. Nos fiam! Ez a ma szerencsés egy nap!

LA ROCHE. Önnek, Firmin ur, igen; de nekem!

FIRMIN. Ne búsoljon, reményilem, minden rendben lesz! — (Károlyhoz.) Jól viseld magad fiam, különösen a minister előtt el ne feledkezzél magadról!

KÁROLY. Ne aggódjék atyám! Csakhogy valahára ön is mozduljon!

FIRMIN. Szép, én is megkapom leczkémét.

KÁROLY. Nincs-e igazam, La Roche ur?

FIRMIN. E példa legalább intéstül szolgálhat. — De azért bátorság La Roche, önnek ügye, ha befolyással tehetek valamit, még nincs elveszve. (El.)

Tizenegyedik jelenet.

KÁROLY. LA ROCHE.

LA ROCHE. Nos, mit mond ön erre? Szép az, midőn atyja engem meghazudtol, s e gazembert oltalmába veszi?

KÁROLY. Édes barátom, eddig elutasítám ön szolgálatát, de most már esedezem segélyeért! Kétségtelen, hogy e Selicour lesz Sarolta férje. Én nem vagyok méltó, hogy őt birjam, de e semmirevaló még kevésbé érdemli meg őt.

LA ROCHE. Nem kell több sarkantyú, hogy engem serkentsenek! Ön tanúja volt, hogy bántak velem miatta! Hallja csak. Megtudtam, hogy a minster ma egy nehéz s csiklandós ügyet biza rá, melynek már ma késznek kell lennie. Ő azt vagy nem fogja megírni, vagy valami igen silányat süt ki. Így tehát tehetlensége napfényre jő. — Édeskés modora daczára is mindenki gyűlöli őt, s bukását kívánja. Senki sem fog neki segíni, arról jót állok, — annyira gyűlöletes személye.

KÁROLY. Attól meg én tartom vissza atyámat. Most látom már, mért kérte el költeményemet. Valjon van-e azon szemtelensége, hogy jelenlétemben önmagát adja ki szerzőnek?

LA ROCHE. Menjünk a kertbe! Ne találjon bennünket együtt! Mesteremnek nevezed magadat, Seliour barátom! vigyázz, tanítványod megváltozik, s még te fogsz iskolájába járni! (Elmennek.)

NEGYEDIK FELVONÁS.

Első jelenet.

BELMONTNÉ. SAROLTA.

BELMONTNÉ. Maradj csak Sarolta! Egy kis mondandóm van, még mielőtt a társaság egybegyül. Mond csak gyermekem, hogyan vélekedsz te Seli-courról?

SAROLTA. Én, nagyanyám?

BELMONTNÉ. Igen!

SAROLTA. Hogy ő igen kellemes, szolgálatkész, derék ember.

BELMONTNÉ. Ezt szeretem hallani. Örülök gyermekem, hogy oly jól vélekedel róla, — mert, mint atyád s én akarjuk, ő nemsokára férjed lesz.

SAROLTA (meglepetve.) Férjem?....

BELMONTNÉ. Csodálatosnak látszik előtted?

SAROLTA. Férjem?

BELMONTNÉ. Ugy hiszem, jobban nem is gondoskodhatánk szerencsédről!

SAROLTA. Nagyanyám s atyám kezeiből örömet elfogadok egy férjet. — De — ön kedves nagyanyám, engem szeszélyesnek fog tartani! — Én tudom, de Selicour, kit különben igen becsülök, — ki ellen semmi kifogásom nincs — nem tudom, hogy van, de ha rá, mint férjemre gondolok, — szívem mélyében bizonyos — valamit érezek.

BELMONTNÉ. Csak nem ellenszenvet?

SAROLTA. Sőt még undort is. Nem tudom, igazam van-e, — de el nem fojthatom. Jobban félek tőle, mint őt szeretem!

BELMONTNÉ. Jó! Jó! E félelmet már ismerjük.

SAROLTA. Oh nem! hallja csak nagyanyám!

BELMONTNÉ. Ez bizonyos szende szüziés tartózkodás! Ezt csak tudnom kell, ugy hiszem. — Nem voltam-e egyszer én is fiatal? Különben pedig e szerencse jobban családodhoz tartozik. — Egy ily férfi, ki mindent tud — finom érzéssel — nagy ismeretekkel — s egy ily szives igazi barát. — Minden házba hivatalos. S ha most nem lenne anyja ügyében annyi teendője, akkor ma estére neked egy románcot hozott volna — mert ő mindent tud — s neked még kicsinységekben is tetszeni akar. De már hallom lépteit! — Ő sohasem várat magára. Bizony nincs több oly ember, mint ő!

Második jelenet.

SELICOUR. Előbbiek.

SELICOUR. Ön egy érzetdús dalocskát kívánt tőlem. Én a mit csak lehetett, megtettem — s azt most lábai elé teszem!

BELMONTNÉ. Hogyan, Selicour ur! Már készen van! — Azt hittem, hogy a rossz hírek....

SELICOUR. Melyek?

BELMONTNÉ. Önnek anyjáról!

SELICOUR. Anyámról! Igen — én — egy levelet kaptam, egy levelet, melyben írja, hogy....

BELMONTNÉ. Hogy az ezer tallért megkapta!

SELICOUR. Másképp hogy is lett volna bátorságom! De hála Istennek! Leesett a kő szivemről, s első örömömben rögtön ezen költeményt készítém, melyeket van szerencsém önnek átnyújtani.

BELMONTNÉ (Saroltához.) Sajnálkozol, ha láttad volna őt. Egész érző szive ekkor vala kiismerhető. Selicour ur! Szeretem románcát, mielőtt olvastam volna.

Harmadik jelenet.

Előbbiek. NARBONNE.

NARBONNE. Selicour önöknél? Ej, ej! Kedves anyám! Önök a hasznos dolgoktól elvonják őt. —

Annyi sürgetős dolga van, s önök még haszontalan megbizásokkal terhelik.

BELMONTNÉ. Ejnye fiam! Csak nem akarsz haragudni!

NARBONNE. Mi lesz a tételből, mely oly fontos és sürgős?

SELICOUR. A tétel kész. Itt van.

NARBONNE. Mit, már készen van?

SELICOUR. S tessék elhinni, hogy sem időt, sem fáradságot nem kiméltem.

NARBONNE. De hogy lehet ez?

SELICOUR. Az előbbi minister rossz eljárásai szívemet gyakran elkészeríték. Nem állhatám meg, hogy a fölött csak panaszkodjam, — leirtam fájdalmam s gyaláztatásomat, s javítani terveimet, s innen van, hogy a munka, melyet ön kívánt, alattomban már rég el van készítve. — Nem hiányzott bátorságom sem, hogy azt nyilvánossá tegyem, míg a kormány maga jött azon gondolatra, hogy egy férfit személyesítsen, ki mindent rendbe hoz. Most itt az idő, hogy a munka nyilvánosan használtassék. Nem hiányzott más, mint a leveleket elhelyezni, s ez pár pillanat alatt meg volt.

BELMONTNÉ. Lásd fiam! Meg lehetsz elégedve, úgy hiszem. Selicour ur kívánságodat betölté, mielőtt azt tudta volna; kezedre dolgozott, s egy szerencsés véletlen által megegyeztetek.

NARBONNE. Örülök, hogy egyetértettünk; — adja ide Selicour, még ma a nyomdába küldöm.

SELICOUR (félre.) Minden jól megy, — s most e két Firmint utamból eltávolítani. (Fenn.) Boesá-
nat, Narbonne ur! — sajnálom, hogy szólanom
kell, de félek, hogy La Roche vádja önre benyo-
mást tett.

NARBONNE. A legkisebbet sem.

SELICOUR. Félttem tőle. Azután — úgy beszélve
mint láttam — ezen La Roche állásomat már
eladta.

NARBONNE. Hogyan?

SELICOUR. Mindig jól vélekedtem Firmin urról,
de úgy látszik, csalódtam.

NARBONNE. Hogyan? Hisz ön ma magasztalá
Firmin ur jószívűségét!

SELICOUR. A jószívűben is csak bizonyos pon-
tig lehet bizni. Ugy látom, ellenségektől vagyok
körülvéve. Cseleket szőnek....

NARBONNE. Ön igazságtalan Firmin ur iránt.
Én őt jobban ismerem, s jót állok érte.

SELICOUR. Kivánnám, hogy én is úgy véle-
kedhessem.

NARBONNE. La Roche rút hálatlansága termé-
szetesen önt bizalmatlanná tette. De ha ön csak
kissé gyanúskodik Firminre, úgy ma alkalmá leendő
tévedését megismerni.

SELICOUR. Hogyan?

NARBONNE. Ő e pillanatban itt lesz.

SELICOUR. Firmin ur? itt?

NARBONNE. Itt. Nem állhattam ellent vágyamnak. Láttam őt.

SELICOUR. Láttá? Pompás!

NARBONNE. Ő s fia ma velünk estélyeznek!

SELICOUR. Estélyeznek? Fia? Pompás!

BELMONTNÉ. }
SAROLTA. } Firmin Károly!

NARBONNE. Az ifju tiszt, kit ön ma oly igen dicsért. Meghívtam az atyát s fiut vacsorára.

BELMONTNÉ. Igen szívesen látandom őket.

NARBONNE (Selicourhoz.) Önnek ez csak nincs ellenére?

SELICOUR. Oh, kérem, ép ellenkezőleg.

BELMONTNÉ. Az atyát már előre kedvelem fia miatt. Hát te Sarolta mit szólsz hozzá?

SAROLTA. Én, nagyanyám? én tökéletesen osztom véleményét.

NARBONNE. Ön egész nyíltszívűséggel nyilatkozhatik előtte.

SELICOUR. Oh, erre nem lesz szükség, épen nem! Én Firmin urat mindig becsületes embernek tartám, s ha véték ellene, örömet beismerem tévedésemet. Mert részemről meg vagyok győződve, hogy ő nekem barátom!

NARBONNE. Ő azt meg is mutatta. Nagy tisztelettel beszél önről. Noha csak ma ismertem meg őt, de minden bizonynyal megérdemli azon....

SELICOUR (belevág) dicséreteket, melyeket ma mondtam róla. Így vagyok én, szívem mitsem tud a hidegségről.

NARBONNE. Ő nála az értelmes fő, szívvvel van összekötve, s egy ember sincs távolabb a nagyra-vágyástól, mint ő. Saját érdemét öröme át ruházza másra!

SELICOUR. Hiszi ön?

NARBONNE. Ő olyan férfit!

BELMONTNÉ. Fia e tárgyban már nem így gondolkodik.

SAROLTA. Bizony nem! Ő tüzes költői fő, mely nem ért tréfát?

SELICOUR. Nem adná másnak munkája érdemét?

SAROLTA. Oh, arról kétkedem.

NARBONNE. Szeretem az ily tüzet a fiatal emberben!

SELICOUR. Mindenesetre, az sokat ígér!

NARBONNE. Mindegyik helyére állittatván, igen használhatók lesznek.

SELICOUR. Igen szép, hogy ön a tehetséges embereket fölkeresi!

NARBONNE. Kötelességem! (Leányával beszél.)

SELICOUR. Ez volt! (Belmontnéhez félre.) Egy szót, asszonyom! Azt hihetnék, hogy ön elvon hivatalom-tul; azért, ha azon dal énekeltetik, ne nevezzen ön meg engem!

BELMONTNÉ. Ha úgy tetszik, tehát nem!

SELICOUR. Igen, eszembe jut, ha én a társaságból léptetnék fel valakit szerzőnek.

BELMONTNÉ. Hogyan? Ön a dicsőséget átengedné másnak?

SELICOUR. Pah! Ez csekélység.

(Két Firmin belép.)

SAROLTA (élenken.) Itt jönnek!

Negyedik jelenet.

Előbbiek. Két FIRMIN.

NARBONNE (elejbök megy.) Rég várok már önök-re, uraim! Csak befelé! Közelebb! Isten hozta önöket. Firmin ur, anyám — s ez leányom. Önök nem idegenek családomban.

BELMONTNÉ (Károlyhoz.) Nem hittem volna, hogy önt Párisban lássam; igen kellemes, kedves régi barátokkal ily véletlenül összejöni.

KÁROLY. E név igen nagy becsben van előttem. (Saroltához.) Ön, nagynénjét egészségben hagyta el?

SAROLTA. Igen, Firmin ur!

KÁROLY. Feledhetlen napok voltak, melyeket önök házában tölték. Ott volt nagysád....

NARBONNE (Firmin az atyához.) Hadd ujítsák meg a fiatalok ismeretségeket! — No, Firmin ur! itt van Selicour.

SELICOUR (Firminhez.) E részben — én — ki nem fejezhetem, mennyire örülök, hogy önt Narbonne urnál láthatom.

NARBONNE. Önök oly férfiak, hogy egymásnak könnyen igazságot szolgáltatnak. (Firminhez.) Valami fekszik Selicour szivén, s szeretném, ha nyilatkoznának.

SELICOUR. Oh nem! Nem! Firmin ur ismer engem, mint barátját!

NARBONNE. Legyen ön biztosítva, hogy ő is jóakarója önnek. Szeretném, ha ön is hallotta volna, mennyire pártfogolá önt. Bizonyosan e La Roche....

SELICOUR. De ezen La Roche az egész világot föl akarja ellenem izgatni!

NARBONNE. La Roche nekem nem emberem — legalább jelleméről rosztat kell vélnem.

FIRMIN. Önök félreismerik őt. Én ma ellene voltam, de most védnem kell őt.

SELICOUR. Épen nem szükséges. Én becsülöm őt, ismerem jó szivét, de ismerem izgatásait is. S ha az egész világnál rágalmaz is, csak hi-

telre ne találjon. Ön látja, készen vagyunk — vitánk el van döntve, s nincs szükség további nyilatkozatokra.

BELMONTNÉ. Uraim, nem akarnak helyet foglalni?

SELICOUR (Károlyhoz.) A költemény már át van adva!

KÁROLY. Valóban?

SELICOUR. A nagymamánál van, s a szerzőt nem hallgattam el. (Belmontnéhez félre.) Tudja, asszonyom! mit tevék?

BELMONTNÉ. Nos?

SELICOUR. Az ifju Firmin fogja magát szerzőnek kiadni.

BELMONTNÉ. Igen. S azután?

SELICOUR. Őt választám a vers költőjének. S tetszik neki.

BELMONTNÉ. Tetszik? Elhiszem!

SELICOUR. Csakhogy azután, asszonyom, meg ne ezáfoljon!

NARBONNE. De míg vendégeink jönnek, gondoljon anyám egy kis mulatságot! Játékot?! Ne — jobbal is foglalkodhatunk.

FIRMIN. Parancsoljon.

KÁROLY. Nagysádtól függ.

SAROLTA. Szereti ön még mindig a zenét Firmin ur?

NARBONNE. Igaz, te nem épen rosszul énekelsz. Halljuk! Nincs valami új darabod?

KÁROLY. Ha Sarolta kisasszonynak nem leend terhére.

SAROLTA. Egypár versszak adatott élém.

NARBONNE. Jó, én addig, engedelmeikkel, barátom emlékiratát fogom átolvasni!

SELICOUR. De majd zavarni fogjuk, Narbonne ur!

NARBONNE. Nem. Megszoktam a legnagyobb zajban is dolgozni, s itt csak olvasásról van szó!

(Másik oldalra megy, s ott leül.)

SELICOUR. De ha mégis!

NARBONNE. Bocsásson! Nem lehet halasztani! A kötelesség az első!

BELMONTNÉ. Hagyjuk csak őt, a mint neki tetszik, s vegyük elő dalunkat. (Leülnek. Sarolta végül, mellette Belmontné, azután Selicour, s Károly és Firmin.)

SAROLTA. A dal jól meg van választva, a mint látom!

BELMONTNÉ. A szerző nincs messze, szemüveg nélkül is láthatom!

SELICOUR. (Belmontnéhez lassan.) El ne áruljon! (Károlyhoz.) Ez önt illeti.

SAROLTA. Őt, hogyan!

FIRMIN. Igaz, Károly? Te volnál.

SELICOUR. Ő a szerző, Firmin ur!

SAROLTA (Belmontnéhez.) Hogyan? Ő volna a szerző?

BELMONTNÉ (hangosan.) Igen! (titkon) Az igazi szerzőt nem neveztem meg.

SAROLTA. Mért nem?

BELMONTNÉ. Okai vannak. (Selicourhoz.) Akarja Saroltát kísérni!

SAROLTA. Örömmel!

FIRMIN (haragosan fiához.) Bizonyosan egy elharmkodott mű. Ennek már igazán jelesnek kellene lenni.

KÁROLY. De kedves atyám, hallgassa meg előbb, s azután ítéljen.

SAROLTA (énekel.)

A pataknál ült az ifju,
 És koszorút kötözött,
 S nézte, széltől elragadva,
 Úszni a habok fölött:
 S úgy rohannak napjaim le,
 Mint az érnek habjai,
 S tűnik, hervad ifjuságom,
 Mint koszorúm szálai!

BELMONTNÉ (Selicourra nézve.) Már a kezdet is sokat igér.

SELICOUR (Károlyra mutatván.) A bók ezen urat illeti.

BELMONTNÉ.. Jó, jó! értem!

FIRMIN. A gondolat mindennapi, közönséges.

KÁROLY. De mégis való.

NARBONNE (az ellenkező oldalon az emlékirattal levén elfoglalva.) A bevezetés jó, s rögtön figyelmet gerjeszt.

SAROLTA (ismét énekel.)

Azt ne kérdezd, mért kesergem

Életem virágkorán!

Minden ébred, minden örvend

A tavasz megújultán,

De az újult természetnek

Ezernyi szép hangzatja,

Csak nehéz bú, s fájdalom az,

Mit keblemben támaszta.

BELMONTNÉ. Egész elragadó!

FIRMIN. Nem rossz!

SELICOUR (Károlyhoz.) Látja, hogy csodálják önt!

NARBONNE (olvasván.) Jelesen kibontakozva, s pompásan előadva! — Olvassa csak, Firmin ur! (Firmin a miniszterhez lép, s bal válla fölött olvas.)

BELMONTNÉ. Egészen isteni!

SELICOUR. (Narbonnéhez.) Persze, Firmin urnak sok, igen, igen nagy köszönettel tartozom! (Megint a másik oldalra tér, Belmontné és Károly közé, a nélkül, hogy ezeket is szem elől tévesztené.)

SAROLTA (ismét énekel.)

Mért örüljek a virágnak,

Melylyel a tavasz kínál?

Egy van, a mért én esengek,

S az közel és távol áll.

Vágyva nyujtom karjaim ki
 A kedves árnykép után,
 Ah! de őt én el nem érem,
 S így marad szívem árván!

Jöjj le, kedves, a magasból,
 S hagyd kevély lakhelyedet!
 Szép tavaszi virágokkal
 Hintem én be kebledet,
 Halld! mi halkán csörg a forrás,
 S daloktul zeng a liget:
 Egy szerelmes párnak adhat
 Kisdéd kunyhó is helyet!

BELMONTNÉ. Mily megható a befejezés! A kedves gyermek egészen megindult!

SAROLTA. Bár kinek a műve, oly szívből folyt, mely a szerelmet ismeri!

SELICOUR (meghajtja magát Sarolta előtt.) Ez hizelgő dicséret!

KÁROLY. Mit? Ő köszöni meg?

SELICOUR (gyorsan Károlyhoz fordulván.) Nemde, kedves barátom?

BELMONTNÉ. Egészen elbájolt.

SELICOUR. Asszonyom, igen kegyes!

KÁROLY. Hogy értsem ezt?

SELICOUR. (gyorsan Károlyhoz.) Nos? Nem mondtam? Ön igen nagy diadalt aratott!

KÁROLY. Bolondnak tart ő engem?

NARBONNE. A munka jó! Igen jeles!

SELICOUR (Firminhez.) Látja ön, egészen az önnök ideáljához ragaszkodtam.

FIRMIN (mosolyogva.) Meg kell vallanom, olyasmit veszek észre.

SAROLTA. Most nem tudom, melyik ezen urak közül....

SELICOUR (Saroltához, Károlyra mutatva.) Diadal a szerzőnek!

NARBONNE (az emlékiratot összehajtv.) Valódi mestermű!

SELICOUR (meghajtv magát Narbonne felé.) Nagy tisztelet!

BELMONTNÉ (ismétli az utolsó versszakot.)

Halld! mi halkán csörg a forrás,

S daloktul zeng a liget:

Egy szerelmes párnak adhat

Kisdéd kunyhó is helyet!

Szép! Mennyei! Álljon ellene, a ki tud! — Selicour ur, a mellett maradunk. — Sarolta, önnek neje lesz.

KÁROLY. Oh ég!

SAROLTA. Mit hallok?

NARBONNE (fölkel.) Nem sok művet ismerek, mely oly jeles volna, mint ez! — Selicour, ön követ lesz!

KÁROLY. Istenem!

NARBONNE. Az ön! Jót állok kineveztetéseért! Ki ezt írta, az egy becsületes, s lángeszű férfiú volt.

SELICOUR. De, bocsánatot kérek, — nem tudom, elfogadhatom-e? Jelen állásommal meg levén elégedve....

NARBONNE. Önnek el kell mindentől szakadnia. Az államnak önre, máshol van szüksége.

SELICOUR. Szabad legalább Firmin urat titkáromnak kikérni?

FIRMIN. Hova gondol ön? Engem? Engem? Ön titkárának?

SELICOUR. Igen, Firmin ur! Önre igen nagy szükségem van!

KÁROLY. Elhiszem!

NARBONNE. Az is meg lesz! Nos! Hogy ütött ki a zene?

SELICOUR. Sarolta kisasszony elragadólag dalolt.

Ötödik jelenet.

MIHÁLY. Előbbiek.

MIHÁLY. A társaság a teremben összegyűlt.

NARBONNE. Legyen oly jó, édes anyám, fogadja el őket. — Ezt először el akarom küldeni. (Lassan Selicourhoz.) Szerezze meg leányom beleegyezé-

sét, s én örömmel fogadom önt fiamúl. — Még egyszer: a munka pompás! és sokat adnék érte, ha én készítettem volna! (El.)

SELICOUR (Károlyhoz.) No, Firmin ur, élvezze ön diadalát! (Saroltához.) Ifju barátunk igen érti, hogyan kell a bókokat elfogadnia!

SAROLTA. Azon szép dolgok után, a miket tőle hallottam, nem hittem volna, hogy szükségesnek tartsa magát más tollaival ékesíteni.

SELICOUR. Csak tetszeni vágy, kisasszonyom! — De a társaság — várakozik!

FIRMIN (fiához.) No, nagy dicséreteket arattál!

(Selicour karját Saroltának nyújtja.)

KÁROLY. Van okom vele dicsekedni!

BELMONTNÉ (Selicourhoz.) Jól van! Vezesse ön Saroltát! Minden őt dicsőíti! Pompás ember! (Firmin kezét elfogadja.)

SELICOUR (Firminre mutatva.) Ezen urat illeti; nem is tudom, hogy tulajdonítsam magamnak. A mi csak vagyok, az mind az ő érdeme! (Elmennek.)

Hatodik jelenet.

KÁROLY egyedül, hátramaradván.

KÁROLY. Nyugtalanságom elárult volna. Rendbe kell magamat szednem, mielőtt utánok men-

nék! — Volt türelmem, mind ezt elviselni? Szép diadal, a mit arattam! Ők gúnyból nekem adták a bókokat. Világos, hogy őt, s nem engem hisznek szerzőnek. — Én csak bolondjuk vagyok, s ennek a betyárnak adják a tiszteletet!

Hetedik jelenet.

KÁROLY. LA ROCHE.

LA ROCHE. Nini! Firmin ur! — Ily egyedül! Bizonynyal minden jól megy?

KÁROLY. Oh, igen jól!

LA ROCHE. Ennekem is reményem van hozzá.

KÁROLY. Selicour még most nagyobb tekintélyben áll, mint azelőtt.

LA ROCHE. Hogyan?

KÁROLY. Sőt most már jelesb fő, s becsülete-sebb ember, mint annak előtte.

LA ROCHE. Lehetséges-e? De az emlékirat, melyet a minister rábizott, s a melyre ő épen nem termett.

KÁROLY. Az emlékirat készen van.

LA ROCHE. Eh! menjen!

KÁROLY. Készen van, ha mondom!

LA ROCHE. Ön gúnyolódik. Az nem lehet!

KÁROLY. Egy mestermű, irány s tartalomra nézve.

LA ROCHE. Mondom önnek, lehetetlen!

KÁROLY. Mondom önnek, úgy van! — Az emlékirat átolvastatott, csodáltatott, s a nyomdába küldetett!

LA ROCHE. Akkor egy ördögöt tart zsoldjában, a ki számára dolgozik.

KÁROLY. S még a követség!

LA ROCHE. Nos? A követség?

KÁROLY. Azt elnyeri. S a kisasszony kezét is!

LA ROCHE. Hisz' ő Selicourt nem szenvedheti!

KÁROLY. Később majd engedni fog!

LA ROCHE. A követség a leánynyal együtt! — Nem, az ördögbe! Ez nem lehet! Ez nem lehet! Ennek nem szabad megtörténnie. — Hogyan? Ez a képmutató, ezen alacsony lelkű ficzkó ragadjon el oly pályabért, mely az érdem jutalma. — Nem, a mint igaz, hogy élek! Ezt nem adhatjuk neki, mi, kik ismerjük őt! Ez lelkiismeretünk ellen volna; mi bűntársak volnánk, ha ezt eltünnők!

KÁROLY. Rögtön megyek a nagymamához, s felnyitom szemeit a költeményre nézve.

LA ROCHE. A költeményre nézve? — A költeményről is van itt szó. — A nagymamánál azzal behizelegheti magát, de azt hiszi ön, ad a minister az olyan kicsinységekre? Nem, uram! Ez emlékirat az, mely oly jelesnek mondatik, s melyet ő valahonnan büvölt. Mert azt nem ő készítette, arra

eskiüszöm, de egész boszorkánysága csak ravaszságából áll! Saját fegyverével buktassuk meg őt! Ha egyenes úton nem sikerül, kísértstik meg a görbén. Jó — valami eszembe jutott. Igen, ez jó lesz. Menjünk, hogy együtt ne találjon

KÁROLY. De ne meggondolatlanul, La Roche ur! Gondolja meg, mi áll a koczkán!

LA ROCHE. Becsületem áll a koczkán, ifju ur! S ez nem kevesbé fekszik szivemen, mint önnek a szerelem! — El, most! Ön többet fog majd tőlem megtudni. (Károly el.)

Nyolczadik jelenet.

LA ROCHE, egyedül.

LA ROCHE. Lássuk csak. — Ő urainak gyöngeit akarta kilesni, hogy magát szükségessé tegye. Még ma reggel beszélt az inassal, — a ficzkó igen csevegő. A minister udvarias kalandjairól akart szólni. — Egy szobát ígért meg az elővárosban. — Nem vagyok bizonyos róla, de megkísérthetem. — Itt jó!

Kilenczedik jelenet.

LA ROCHE. SELICOUR.

SELICOUR (a nélkül, hogy amazt észrevenné.) Minden ohajtásom szerint megy, de mégis aggódom. Még se

állásom, se menyasszonyom. S az atya és fia még itt van; kik szolgálatomra várnak ugyan, de azért mind a két dijt elragadhatják. Ha eltávolíthatnám őket. — De hogyan? A ministerhez nem lehet hozzáférni. — Oly embereknek, a kik egyenes úton járnak, senkire sincs szükségök, s nem lehet őket hatalmunkba keríteni. — Igen, ha valami titkolni valójuk volna! Ha csak egy gyöngeségöket elleshetnénk, s az által nélkülözhetetlenekké válnánk!

LA ROCHE (félre.) Igen jó! Ez épen a kezembe kerül.

SELICOUR. Ah! La Roche ur!

LA ROCHE. Én vagyok, s azért jövök....

SELICOUR. Mit akar?

LA ROCHE. Hibámat bevallani.

SELICOUR. Ahá!

LA ROCHE. A mely vád rajtam mitsem segített!

SELICOUR. S ez a legjobb! Mert az önön nem fogna sokat segíni, ha csak teljesen meg nem buktam volna.

LA ROCHE. Sajnos, hogy igaz; s alig reménylhetem, hogy bocsánatát nyerjem; de régi barátságunkra kérem — ne ártson ön énnekem!

SELICOUR. Én önnek ártani!

LA ROCHE. Ne tegye azt. Legyen ön szánelmossal szembe fordított iránt!

SELICOUR. De....

LA ROCHE. S miután már találtam, ki pártomat fogja....

SELICOUR. Ugy! Talált valakit! S ki volna az?

LA ROCHE. Egy hölgy, a kihez Mihály komornyik utasított!

SELICOUR. Mihály komornyik? Ugy! Ismeri ön ezen Mihályt?

LA ROCHE. Nem igen! De mivel rokona szorított ki engem helyemből, egy kis szivességet akar irányomban tanusítani.

SELICOUR. A hölgy bizonyosan rokona a miniszternek!

LA ROCHE. Szép hölgynek kell lennie — szálást kutat részére az elővárosban.

SELICOUR. Jó! Jó! Hiszen nem akarok mindent tudni. — S hogy hívják e hölgyet?

LA ROCHE. Nem tudom.

SELICOUR. Jó! Jó!

LA ROCHE. Mihálytól teljesb értesítést nyerhet ön.

SELICOUR. Én? Azt hiszi ön, sokat gondolok én ezzel?

LA ROCHE. Nem mondom!

SELICOUR. Semmi közöm hozzá. — Ily dolgokra nem is gondolok. — Beszél ön holnap a hölgygyel?

LA ROCHE. Holnap?

SELICOUR. Itt nagy titok látszik.

LA ROCHE (hévvel.) Persze! persze! Azért kérem önt, e felől nem szólni....

SELICOUR. Jó! Jó! Semmit többet erről. Én önnek nem fogok ártani, La Roche ur! — Kötelességem a hálátlanokat lekötelezni. Daczára annak, a mit ön velem tett, még szeretem önt; s hogy lássa, mily jószivű vagyok, ön védnökével esatlakozni fogok. Igen, azt akarom! Számoljon reám!

LA ROCHE. Ah! Ön igen kegyes....

SELICOUR. De jövődöre azután tanításul szolgáljon....

LA ROCHE. Bizonyosan. Ön látni fogja....

SELICOUR. Elég! Hagyjuk abba!

LA ROCHE (félre.) Beleharapott! Már annyi, mintha meg lenne fogva! — Mennyivel gyorsabban ezélt ér az ember gaszággal, mint becsületességgel! (El.)

SELICOUR. Most rögtön a komornyikhoz! Ez bizonyosan egy kis szeretkezés. Bizonyosan! — Pompás! Birlak már, Narbonne! — Tehát te is ember vagy — neked is vannak gyöngéid — akkor én vagyok a te urad! (El.)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

Első jelenet.

LA ROCHE jő.

LA ROCHE. Még az asztalnál ülnek. A minister mindjárt ki fog jönni. Egész lélekszakadva futottam, de — Istennek hála, mindennek a nyomára jöttem! — Megfogtalak végre is, Selicour barátom! A minis-terrel nem lehetett semmire sem viradni, mig te eré-nyes voltál! Isten áldja meg gyöngéidet! Szerinted, itt is lehet a titkokat elhallgatni, azaz érdeken szol-gálatokat tenni, s elvégre a megbizott, a kerítő nyertes a játékban! — Ő azt hiszi, hogy a minister-nek egy gyöngéjét leste el! Mily fölséges tér, az ő alacsony lelkének! — Csak rajta! Mi jobban vagyunk értesülve, Selicour barátom! S te nem is sejtéd, mely hurkot keritesz a nyakadba! — A minister jő! — Bátorság! — Most kell az elhatározó lépést tennem!

Második jelenet.

NARBONNE. LA ROCHE.

NARBONNE. Mit látok? Ön hivatott ki engemet?

LA ROCHE. Ez lesz utolsó beszélgetésünk, bárha meg nem győzhetem is önt, Narbonne ur! De önnek — s az én becsületem kívánja, hogy azt megtegyem. Mindent, mit tettem Selicour irányában, önnek jó véleményét megsemmíteni, neki csak dicsőségére, és énnekem gyalázatomra ütött ki. De azért nem vesztetem el reményemet, hogy őt leálcázom!

NARBONNE. Ez már sok, türelmem elfogy...

LA ROCHE. Csak egy szót, minister ur! Nemde ön most egy szállást keres az elővárosban? Nem úgy van?

NARBONNE. Hogyan? Mit jelentsen ez?

LA ROCHE. Egy nő számára, a ki családjával együtt a legnagyobb inségben van. Nincs igazam?

NARBONNE. Hogyan? Ön még lépteimre leskődni merészkedik?

LA ROCHE. Ne boszankodjék ön! Csak Selicour barátom miatt tettem. Ő volt, ki e dolgot önnek inasától legelőször kicsalta. Ő azt rögtön egész sértőleg elcsavarta. De nekem van rá okom, hogy ne úgy higyjem. — Mert, én bevallom — kutattam, ott

voltam, s láttam a nőt, kiről szó van. (Kaczagva.) Egész tiszteletreméltó évszáma, s őt Selicour szépségnek hiszi. Oh ne boszankodjék ön! — Kérem, hagyjon mindent reá. Hallgassa ki őt, s ha ön nem fogja őt gazemberül felismerni, tehát akkor én leszek az, egész életemben! Itt jó — helyet akarok neki adni, hogy ön igazságomat belássa. (El.)

NARBONNE. Dühös ember! Mennyire elvakítja szenvedélye! Hogyan? Selicour tehetné? Nem, nem, nem! Az lehetetlen!

Harmadik jelenet.

NARBONNE. SELICOUR.

SELICOUR (félre.) Egyedül van! Most szólhatok vele! Ha nem sietek magamat szükségessé tenni, még Firmin hízelgi be magát kegyeibe! Ha titkát tudom, akkor kezemben van ő is!

NARBONNE. Épen arra gondolok, kedves Selicour, mit fog a ministerium mondani az emlékiratra. Rögtön elküldöttem. Még e pillanatban el fog olvasgatni, s nem kétlem, hogy ön, igen nagy tetszést fog aratni!

SELICOUR. Ha önét birom, akkor vágyaim ki vannak elégítve. (félre) Hogyan kezdjem? Kerülgetni nem lehet, mert a dolog tiszta. Tehát egyenest neki....

NARBONNE. Ön szórakozott, Selicour ur!

SELICOUR. Igen — épen — arra gondolok, hogy rágalmazás által a legártatlanabb dolgokat is mennyire el lehet ferdíteni!

NARBONNE. Mit akar ön ezzel?

SELICOUR. Ki kell mondanom. — Nem titkolhatom tovább. A rossz nyelvek önt rágalmazzák. Azt mondják — kérem — feleljen ön egypár kérdésemre, s bocsássa meg aggódo barátágomnak, ha szerénytelennek látszom.

NARBONNE. Tehát kérdezzen! Mindenre felelek.

SELICOUR. Ha ön inasának hihetek, ön egy szállást keres az elővárosban?

NARBONNE. Minthogy ön tudja — tehát, igen.

SELICOUR. S egész titokban, a mint tudom.

NARBONNE. Legalább eddig titkot csináltam belőle.

SELICOUR. Egy férjetlen nő számára.

NARBONNE. Igen.

SELICOUR. Ki önnek (akadozva) igen becses.

NARBONNE. Megvallom, nagy részvétellel vagyok irányában.

SELICOUR (félre.) Épen nem titkolózik. A dolog jól megy. (Fennhangon.) Sőt a nyilvánosságot öröme est elkerülné....

NARBONNE. Ha lehetne, igen.

SELICOUR. Ah! jól, jól van! Értem! A dolog igen kényes, s a világ oly kegyetlenül ítél. De én szolgálhatok önnek....

NARBONNE. Ön?

SELICOUR. Igen! Hagyjon mindent énrám!

NARBONNE. De hogyan?

SELICOUR. Én megszerzem önnek, a mire szüksége van!

NARBONNE. De miként?

SELICOUR. Meg van! Én megszerzem önnek! Egy csöndes házacská, félreesve. Bútorok, szőnyegek, a legujabb izlés szerint — egy kis cabinka — mennyei, elragadó! — röviden, a legszebb rejt-hely, mit csak találni lehet!

NARBONNE (félre.) Igazsága lenne La Roche-nak? (Fennhangon.) S mi titkos okom volna ily szállást keresni?

SELICOUR (mosolygva.) Oly dologban, a melyet előttem titokban akarnak tartani, vissza tudom fojtani kíváncsiságomat. Különben, bennem egy szolgálatkész barátot lel ön. Nincs semmi, a mit önnek kedvéért meg ne tennék! Parancsoljon ön, a mit akar, s én vizsgálódás nélkül engedelmeskedni fogok! — Ön ért engem!

NARBONNE. Tökéletesen!

SELICOUR. Vigyáznunk kell! — Én sokat tartok ugyan a jó erkölcsökre, de — a mi ezen pontot

illeti, s ha már a nyilvánosságot kerülni kell — akkor tán messze is megyek, jó szívem messze ragad, s legfőbb vágyam önt boldogan látni!

Negyedik jelenet.

Előbbiek. MIHÁLY.

MIHÁLY. Leveleket adtak át.

NARBONNE (Selicourhoz.) Ezek önt illetik.

SELICOUR. Engedelmevel! Ezek hivatalos ügyek, a melyeket rögtön végeznem kell. — Munka után édes a nyugalom. Ezt tartom én! (El.)

Ötödik jelenet.

NARBONNE egyedül.

NARBONNE. Alig térek magamhoz bámulatombul. Ezen Selicour — igen! nincs többé kétség benne — ezen Selicour volt az előbbi minister gyalázatos czimborája. S én, ne legyek jobb, mint a másik! Mindenkinek van hibája, de magát ily szemtelenséggel ajánlani! — És e haszontalannak akartam gyermekem adni! Ez árulóval akartam az államot is megcsalni! Barátságból mindent akar tenni, úgy mondá ő. Barátok azok, a kik gyöngeségeinknek szolgálnak?

Hatodik jelenet.

NARBONNE. LA ROCHE.

LA ROCHE. Nos, ha szabad kérdeznem, úgy távozott el, mint jött?

NARBONNE. Én önt, s őt nem ismertem. Ön énnekem igen lényeges szolgálatot tett; s végre elismerem igazságát.

LA ROCHE (vidám illetődéssel.) Végre tehát becsületes ember vagyok! Most már fejemet szabadon föl-emelhetem!

NARBONNE. Ön elérte azt, s a csalót leálcázta. De hogy mondjak le régi meggyőződésemről, hogy tehetség és szellem romlott szívnél nem lakik? Ez ember, a kinek alacsonyását most megismertem, ma egy oly iratot nyújtott be, mely a legnagyobb államférfi- s írónak is becsületére válandott... Hogy lehet ez? Meg nem foghatom. Ily egészséges fogalmak, ennyi szellem egy ily megromlott jellemnél! Az emlékiratot rögtön nyomdába küldöttem, s fogadni mernék, hogy a levelek, melyeket kaptam — annak dicséretét tartalmazzák; (egy levelet feltör, s olvassa.) Épen úgy van, mint mondám!

LA ROCHE. Ki nem okosodhatom! A mű tehát igazán jó?

NARBONNE. Fölséges!

LA ROCHE. Akkor mernék fogadni, hogy nem ő a szerző.

NARBONNE. De hát ki lenne?

LA ROCHE. Ő nem az, arra fejemet teszem! Mert előbb megengedem, hogy szíve, mint feje van. Ha megkisérlenők — igen! — jó lesz. Meg van! Ez süketülni fog. Narbonne ur, ha ön segédkezet nyújt, akkor önmaga fogja magát elárulni.

NARBONNE. De hogyan?

LA ROCHE. Csak bizza rám. — Jó! Segéljen tehát!

Hetedik jelenet.

Előbbiek. SELICOUR.

LA ROCHE (hévvel.) Istenem! Mily borzasztó szerencsétlenség!

SELICOUR. No, mi az? La Roche ur?

LA ROCHE. Mily változás egy pillanatban!

SELICOUR. Mi baja önnek? Mit jelentsen e sopánkodás, ez ijedtség?

LA ROCHE. Megmeredve állok!

SELICOUR. De hát mi a baj?

LA ROCHE. E boldogtalan levél! — Épen most kapta minister ur. (Narbonnéhez.) Szabad? Mondjam?

NARBONNE. Mindent!

LA ROCHE. A minister megbukott.

SELICOUR. Az Istenért!

LA ROCHE. Hivatalából elbocsátva!

SELICOUR. Lehetetlen!

LA ROCHE. Az a baj, hogy nagyon is igaz. Már azelőtt hallottam valamit, de nem hihettem, s ide jöttem bővebb értesítést szerezni. S most a minister ur is bizonyítja.

SELICOUR. Tehát igaz e borzasztó ujság? (Narbonne némán igenli.)

Utolsó jelenet.

Előbbiek. BELMONTNÉ. SAROLTA. Két FIRMIN.

LA ROCHE. Jöjjön, asszonyom! jöjjön Firmin ur!

BELMONTNÉ. Mi ujság?

LA ROCHE. Vigasztalják urunkat; s bátorítsák szerencsétlenségében!

BELMONTNÉ. Szerencsétlenségében?

SAROLTA. Istenem! Mit jelentsen ez?

LA ROCHE. A minister elvesztette állását!

SAROLTA. Nagy Isten!

SELICOUR. Csodálkozom, mint ön!

BELMONTNÉ. Ki láthatott volna ily szerencsétlenséget?

KÁROLY (hévvel.) Így van az e romlott országban! A tehetség gyűlöltetve, s a becsületesség árulásnak kikiáltva! A becsületes ember alig tündöklék csak egy napon át, míg a szerencse csakis a semmirekellőhöz marad hű!

NARBONNE (komolyan.) Nem kell elhamarkodni, ifju ember! Az ég igazságos, s a bűnöst előbb utoléri a büntetés.

SELICOUR. De — mondja csak, nem tudatik az elbocsájtás oka?

LA ROCHE. Elég sajnós, hogy igen is tudatik. Egy bizonyos emlékirat okozta az egészet.

FIRMIN (élénken.) Egy emlékirat! (A ministerhez.) Az talán, a melyet ön ma olvasott?

SELICOUR. Hol a kormány bizonyos szabadság, avagy merészséggel megrovatik?

LA ROCHE. Igen, az az!

SELICOUR. No, itt van ni! Nem mondtam, hogy nem tanácsos az igazságot megmondani!

NARBONNE. Hol a kötelesség parancsol, ott mire se nézek. Bármi lesz is a következménye, nem fogom megbánni, hogy tisztemet teljesítettem.

SELICOUR. Mindenesetre igen szép! De ezt ön szép állása bánja meg.

LA ROCHE. De még azzal nincs vége! Még másoké is megbánhatja! Jól tudják, hogy a minister igen ritkán szerzője azon iratoknak, a melyek hivatalából kikerülnek....

SELICOUR. Hogyan? Mit?

LA ROCHE (félre.) Ennél minden elevenre talál!

FIRMIN. Szóljon világosabban!

LA ROCHE. Azt akarják kitudni, ki az irat szerzője!

SELICOUR. Hogyan? Hát akkor a szerző is belekeverednék a minister bukásába?

LA ROCHE. Persze! Ettől igazán lehet félni!

SELICOUR. No — én nem vagyok az!

FIRMIN. Én vagyok a szerző!

NARBONNE. Mit hallok?

BELMONTNÉ. Hogyan? ön, Firmin ur?

FIRMIN. Igen, s büszke vagyok rá.

LA ROCHE (Narbonnéhez.) Nos, mit mondtam?

FIRMIN. A munka dícsőségét Selicour urnak örömet átengedtem. De nem a munka veszélyét s felelősségét. Eddig hallgattam, de így meg kellett magam neveznem.

KÁROLY. Igen jól van, atyám! Ez már igazi becsületes férfiú beszéde! — Legyen büszke szerencsétlenségére, Narbonne ur! Atyám semmi rosztat nem írhatott. Oh! szívem súgja, hogy e szerencsétlenség még szerencse forrása lehet! — Sarolta keze nem lesz többé a viszonyok áldozata. A nagyság eltűnik, s bátorságot nyer a bátortalan szerelem!

BELMONTNÉ. Mit hallok, Firmin ur?

FIRMIN. Bocsássa meg ezt részvéte hevének. Telt szive megfeledkezett az érzelmek nyilvánításában!

NARBONNE. Így tehát titkát mindenki elárulta. Firmin ur! ön a munka szerzője; tehát jogos is, hogy annak dicsőségét és jutalmát is ön vegye el! — A kormány kinevezi önt követnek. (S midőn csodálkoznakak;) Igen! én még minister vagyok, s örvendek rajta, mert már képes vagyok a valódi érdemet megjutalmazni.

BELMONTNÉ. Mi ez?

SELICOUR (a leghevesb megindulásban.) Mit cselekedtem!

NARBONNE. Ön látja, hogy játéka elárultatott. Ismerjük már önt, mint az erény s tehetség képmutatóját, alacsonylelkű ember! Azt hívé, hogy önhez hasonló vagyok?

LA ROCHE. S egy nemes tettet mi gyalázatosan elferdített! Én mindent tudok, magától a hölgytül. Ezen hölgy, a kinek irányában Selicour önben vétke hajlamot hitt lappangani, egy beteg, egy igen idős asszonyság, egy érdemdús, a hazáért életét elvesztett tisztnek özvegye, a kinek ön adósságait kifizette....

NARBONNE. Ne többet erről. (Selicourhoz.) Ön látja, hogy jelenléte itt igen fölösleges. (Selicour lassan eltávozik.)

LA ROCHE. Sajnálom a szegény ficzkót, s jól tudtam előre is, hogy gyűlöletem az ő bukásával rögtön el fog múlni.

FIRMIN (kezét lassan megszorítva.) Hagyjuk abba. Majd megvigasztaljuk őt később.

LA ROCHE. Nem bánom, én reáállok!

NARBONNE (Károlyhoz.) A mi élénk ifju barátunk egyszerre elnémult. Szívében olvastam, Firmin ur! A meglepetésnek köszönöm ön titkát; s nem fogom elfeledni, hogy önnek hajlama szerencsénknél szerényen hallgatott, és csak szerencsétlenségünkönél nyilatkozott... Sarolta! (Sarolta atyja karjaiba veti magát.) Jó! Értjük egymást! A többit atyád szeretetétől várhadd!

LA ROCHE. S eskünni mernék, Firmin Károly a költemény szerzője?

BELMONTNÉ. Igaz volna ez?

SAROLTA (gyöngéd pillantást vetvén Károlyra.) Oh, én abban soha nem kétkedtem! (Károly hévvel megcsókolja kezét.)

BELMONTNÉ. Oh, a szerény ifju ember! Bizonyosan boldoggá teendi gyermekünket!

NARBONNE. Atyja szerint képezze magát, s örömmel fogadom önt fiammá! (Félig a játszó-, s félig a közönséghez.) Most tehát az érdem győzedelmeskedett. Nem mindig van az ugy az életben. A hazugság hálója a legjobbat is megfogja, s a legbecsületesebb ember gyakorta nem képes azon áthatni, s azt elszakítani. A csúszómászó közepszerűség tovább eljut, mint a valódi tehetség. A látszat kormányozza a világot, s az igazság csak a szinpadon szerepel!

(A kárpit legördül.)

Ara: 50 ujk.